

АГЕНЦІЯ РЕЛІГІЙНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

№9 (358)

**Інформаційний бюлетень
Звіт Радіо «Воскресіння»
30 вересня 2005 р.**

— **Кардинал Любомир Гузар, Глава УГКЦ:**

«У школі діти повинні не тільки здобувати знання, але й прилучатися до пізнання традиційної для українського народу моралі і духовності»

— **Ігумен Євстратій (Зоря):**

«Якщо Путін «об'єднує», то чому Ющенко «втручається»?

— **Отець-студит Рафаїл Турконяк, перекладач Острозької Біблії:**

«Я хочу створити школу перекладу Святого Письма, щоб ці знання не пропали і щоб далі розвивалися»

**Агенція
Релігійної
Інформації**

**Видавець: Підприємство
«Агенція Релігійної інформації»
Фонду сприяння Свободі Слова
(м. Львів)**

Головний редактор
Богдан Дубінський
Голова ради Фонду
Мирослав Павлюк

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого
засобу масової інформації
Серія КВ №8306 від 12.01.2004 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію
інформаційного агентства
як суб'єкта інформаційної діяльності
Серія КВ №37 від 11.10.2000 р.

Над випуском працювали:

Літературний редактор
і перекладач

Зоряна Курдина

Фотокореспондент

Андрій Копак

Верстка

Сергій Плахотнік

Відповідальний секретар

Лідія Пуза

Адміністратор видруку

і розповсюдження

Василь Павлюк

Адреса:

79016, м. Львів,
вул. Озаркевича, 4.
Тел.: (0322) 72-27-02,
74-23-03, 74-20-85

Факс: (0322) 297-08-75
e-mail: ari@rr.lviv.ua

Кореспондентський пункт

у м. Києві:

Тел./факс (044) 418-00-36
www.rr.lviv.ua

На обкладинці:

стор. 1 — Богослужіння під час Конференції
монашества УГКЦ «Покликання і формація»
(див. стор. 6-7); стор. 24 — церква Покрови
Пресвятої Богородиці (с. Химчин, Косівський
р-н, Івано-Франківщина — див. стор. 22-23)

ЗВЕРНЕННЯ

Блаженнішого Любомира до вірних Української Греко-Католицької Церкви з приводу другого етапу збирання коштів на будівництво Патріаршого собору Воскресіння Христового у Києві

Дорогі у Христі!

У неділю, 21 серпня цього року, було здійснено перенесення осідку Верховного Архієпископа Української Греко-Католицької Церкви зі Львова до Києва. Цей акт важливий не тільки для греко-католиків, які проживають на території України, а й для вірних нашої Церкви усіх куточків світу, адже він став символом нашої єдності. Матеріальним виразом цієї єдності є храм Воскресіння Христового, що його споруджують у Києві. Місце будівництва цього храму стало для нас усіх (а не тільки для киян) рідним місцем, і сам собор кожен з нас може назвати своїм.

Тепер, коли осідком Глави нашої Церкви став Київ, завершення цього храму набуло особливої актуальності. Потрібно якнайшвидше зробити собор Воскресіння Христового центром літургійного й молитовного життя нашої Церкви. Цьому повинен посприяти кожен з нас, усі вірні нашої Церкви. Тому знову звертаємося до Вас із проханням про Вашу матеріальну підтримку та проголошуємо другий етап будівництва собору в Києві.

Завершуючи перший етап будівництва, хочемо щиро подякувати тим, хто склав свою пожертву, і запевнити

усіх жертводавців у тому, що будемо вимолювати для них у Господа належної винагороди. Завдяки цим пожертвам ми виконали майже дві третини будівельних робіт.

Не можна, однак, обмежити другий етап будівництва духовного центру нашої Церкви акцією збирання пожертв. Усе, що має духовно-релігійне значення, навіть, якщо збудоване з каміння чи іншого матеріалу, досягає своєї мети і слугує їй, якщо освячене молитвою. Сягнувши рукою в гаманець, щоб скласти пожертву на добру справу, ми, здавалося б, робимо цілковито зовнішній жест, та насправді це відбувається з Божого натхнення, бо спершу Господня благодать зрушує наше серце, і аж після того рука простягається за своїм даром. Тому, вимолюючи Господнього благословення на дальшу жертівність, просимо Вас поручати Господеві цю справу. Тільки тоді, коли щиро й покійно виблагаємо Божої ласки, побачимо добрі результати.

Нехай Милостивий Господь щедро нас благословить на завершення богоугодної справи.

Благословення Господнє на Вас!

+ Любомир

Глава УГКЦ закликав батьків дбати, щоб їхні діти вивчали християнську етику

У ці дні Блаженніший Любомир (Гузар), Глава Української Греко-Католицької Церкви, написав Звернення до батьків, діти яких навчаються у загальноосвітніх школах. Поява цього документа обумовлена тим, що з нового навчального року Міністерство освіти і науки України дозволило викладати у загальноосвітніх школах «Християнську етику» як факультативний (додатковий) предмет, якщо цього будуть бажати батьки. Тому у своєму зверненні Предстоятель УГКЦ закликав не бути байдужими до духовного виховання власних дітей, використати отриману можливість дітям у

школі вивчати саме християнську етику.

«Господь наш Ісус Христос заповів: «Пустіть дітей приходити до Мене і не забороняйте їм; бо таких є Царство Боже» (Лк 18, 16). На жаль, протягом багатьох попередніх років діти були позбавлені можливості дізнатися про віру, духовні і культурні традиції своїх батьків і свого народу. В нових умовах держава поступово повертається до розуміння того, що у школі діти повинні не тільки здобувати знання з різних галузей науки, але й прилучатися до

Закінчення на стор. 5

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС

бюлетеня

33879

Агенція Релігійної Інформації

Шановні читачі !!!

Періодичність виходу бюлетеня у 2005 році — один раз на місяць. Зайдіть на пошту і підтримайте церковну пресу!

Якщо Ви вважаєте, що зміст нашого видання буде корисним для Вас, і бажаєте регулярно одержувати бюлетень «Агенція Релігійної Інформації» поштою кожного місяця, звертайтеся у Ваше поштове відділення.

Вартість передплати:
1 місяць — 1 грн. 80 коп.
у 2005 р.

Ф.СП-1

Додаток до пункту 14 Інструкції з прийняття передплати і обробки передплатної документації

Державний комітет зв'язку та інформації України
 Українське державне підприємство поштового зв'язку «Укрпошта»

АБОНЕМЕНТ На газету журнал
 (індекс видання)

Бюлетень "Агенція Релігійної Інформації"
 На 2005 рік по місяцях: комплектів

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Кому _____
 (адреса, поштової адреси)

Куди _____
 (організація, назва)

ДОСТАВНА КАРТКА ДОРУЧЕННЯ

ПВ місце літер На газету журнал
 (індекс видання)

Бюлетень "Агенція Релігійної Інформації"

Вартість	передплати		Кількість	1
	перенадресування		комплектів	

На 2005 рік по місяцях:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

поштовий індекс _____ місто _____
 код вулиці _____ село _____
 район _____
 вулиця _____
 буд. _____ корп. _____ кв. _____ Прізвище, ініціали _____

АГЕНЦІЯ РЕЛІГІЙНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Вартість передплати у 2005 р.:

на 3 місяці - 5 грн. 40 коп.
на 2 місяці - 3 грн. 60 коп.
на 1 місяць - 1 грн. 80 коп.)

У бюлетені «Агенція Релігійної Інформації» (АРІ) оперативно друкуються інформаційні повідомлення із життя українських Церков, а саме: УГКЦ, УАПЦ, УПЦ КП, УПЦ МП, християнських Церков національних меншин в Україні, вісті з діаспори, християнські новини з цілого світу.

Бюлетень АРІ також постійно подає повні тексти найважливіших церковних або державних документів, що стосуються Церкви та духовенства.

Якщо Ви вважаєте, що зміст цього видання буде корисним для Вас і бажаєте регулярно отримувати бюлетень «Агенція Релігійної Інформації» поштою на початку кожного місяця, то просимо оформити передплату у Вашому поштовому відділенні.

Передплатний індекс 33879

Інформацією АРІ користуються світські і релігійні видання в цілому світі! Приєднуйтеся і Ви!

Якщо Ви бажаєте отримувати новини АРІ електронною поштою, надішліть на факс (0322) 97-08-75 копію квитанції про поштову передплату бюлетеня.

Не забудьте вказати Вашу електронну адресу!

Дорогі читачі!

Вже понад десять років виходить у світ інформаційно-релігійне видання — бюлетень «Агенція Релігійної Інформації» (АРІ).

Кожен бажаючий на сторінках випуску може дізнатися про нові та резонансні події релігійного життя в Україні та світі. Ми продовжуємо ознайомлювати Вас з новинами міжнародної християнської спільноти.

У своїх матеріалах Агенція Релігійної Інформації користується компетентними джерелами з міжнародним та екуменічним авторитетом, за цими ж джерелами готує коментарі до подій у Церквах та заяв Церковної влади. Інформаційно-аналітичні звіти АРІ Ви можете слухати на хвилях Радіо «Воскресіння».

З повною добіркою інформаційних повідомлень, коментарів та анонсів, підготованих Агенцією Релігійної Інформації Ви зможете ознайомитися на сторінках бюлетеня, якщо відвідаєте Ваше поштове відділення та передплатите наше видання.

До уваги наших дописувачів

Редакція АРІ застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали, які подаються до друку.

Позиція редакції може не збігатися з думкою, що викладена в опублікованих матеріалах.

Редакція АРІ не зберігає і не повертає кореспонденцію, яка надходить на її адресу.

Викладання християнської етики відбуватиметься

16 вересня 2005 року Центр економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова спільно з Представництвом Фонду Конрада Аденауера в Україні, в межах роботи постійно діючого круглого столу «Релігія і влада в Україні: проблеми взаємовідносин», провів круглий стіл «Релігійне навчання і виховання дітей і молоді в Україні: проблема і шляхи розв'язання». Постійно діючий круглий стіл працює з 1996 року, його учасниками є керівники та представники найчисельніших християнських конфесій України.

У засідання круглого столу взяли участь глави та представники християнських Церков, науковий консультант Президента України, народні депутати України, представники Міністерства освіти і науки і Державного департаменту у справах релігій, численні експерти. Були представники Німеччини, Польщі, Білорусі та України. Від УГКЦ учасниками дискусій були Предстоятель Української Греко-Католицької Церкви Блаженніший Любомир Гузар, ректор УКУ о. д-р Борис Гудзяк, президент Інституту екуменічних студій УКУ о.-митр. Іван Дацько, голова Митрополичої комісії у справах шкільництва о. Роман Небожук, голова Патріаршої катехитичної комісії с. Луїза Цюпа та члени ректорату УКУ Тарас Добко, Марія Марко та Олег Турій.

На засіданні круглого столу були розглянуті такі запитання: у чому по-

лягають основні проблеми забезпечення релігійного навчання і виховання дітей і молоді в Україні? Як забезпечити релігійне навчання і виховання дітей і молоді в Україні, не порушуючи принципи свободи совісті і світського характеру освіти в державній школі? Відповідь на ці запитання учасники зустрічі шукали у трьох секціях: релігійне виховання і сім'я, релігійне виховання і школа, релігійне виховання і мас-медіа та суспільство.

Представники Церков — учасники круглого столу — відзначили велику потребу суспільства у духовному вихованні дітей і молоді. Було підкреслено, що Церкви проводять навчання дітей в своїх недільних і суботніх школах та не потребують втручання держави в цей процес, але є величезна потреба в підтримці впровадження курсу з християнської етики в загальноосвітніх школах, наданні релігійним організаціям права засновувати загальноосвітні навчальні заклади, можливому державному фінансуванні державного компоненту в таких закладах, а також державного визнання богословської освіти не тільки як спеціальності, але як напрямку.

Предстоятель УГКЦ Блаженніший Любомир Гузар звернув увагу на те, що важливою метою впровадження курсу «Християнська етика в українській культурі» є об'єднання українців зі Сходу та Заходу на підставі спільних моральних якостей, щоб українці були

одне одному братами і сестрами. Для змаловання цього Блаженніший Любомир використав історичний приклад, який стосується дочки князя Ярослава Мудрого Анни, яка могла ефективно керувати французькою державою. Це, на думку Глави УГКЦ, стало можливим завдяки тому, що тодішня Європа мала спільні культурні символи та морально-етичні символи, за допомогою яких люди могли порозумітися. Подібне завдання мав би виконати і цей предмет.

Натомість у своєму виступі о. Борис Гудзяк звертав увагу учасників круглого столу на вкрай неприйнятний стан у питанні визнання богословської освіти в Україні, і відповідно, визнання Українського католицького університету як вищого навчального закладу.

У коментарі для Прес-секретаріату Глави УГКЦ о. Роман Небожук розповів: важливим здобутком цього круглого столу стало те, що представники християнських Церков України вперше продемонстрували одностайність у відстоюванні права на викладання предмету «Християнська етика в українській культурі» у загальноосвітній школі. Інший позитив, що сьогодні, як ніколи перед тим, ми стоїмо на порозі того, що викладання християнської етики буде відбуватися у школах, навіть наперекір деяким чиновникам з Міністерства освіти та науки України.

Прес-секретаріат Глави УГКЦ

Ставлення до вивчення християнської етики в школі: статистика

Серед громадян України, опитаних соціологічною службою Центру Разумкова, переважає думка про те, що в державних загальноосвітніх школах учні повинні отримувати знання про релігію.

Так, понад половина (53,7%) опитаних вважають, що державна загальноосвітня школа повинна давати учням поряд з матеріалістично орієнтованими знаннями також релігійні знання як альтернативу матеріалістичного бачення світу. Наприклад, поряд з теорією дарвінізму повинна викладатися і теорія креаціонізму. Не погоджуються з такою думкою 21,1% учасників опитування, 25,2% не визначились.

Організатори дослідження відзначають, що прихильники вивчення ді-

тьми християнської етики в школах переважають у всіх регіонах країни, найбільшою мірою — на Заході України (78% проти 6%).

На півдні це показник становить 56,5% проти 20%, в центрі — майже 51% проти 21%, на сході — 41,5% проти майже 30%.

Закінчення. Початок на стор. 2

пізнання традиційної для українського народу моралі та духовної культури», — читаємо у зверненні.

Також Блаженніший Любомир звернувся до всіх батьків із закликом дбати, щоб їхні діти, вивчаючи християнську етику, навчалися розрізняти добро і зло, дізнавалися про традиційні для нашого народу християнські духовні, моральні і культурні цінності. «Добре, якщо у школі, де вчаться ваші діти, такий предмет вже викладається. Якщо ж ні, то вам потрібно подати на ім'я директорів шкіл заяви про те, що ви бажаєте, щоб Ваші діти вивчали християнську етику. Зразок цієї заяви ви можете побачити у відповідному місті в храмі», — пояснив Глава УГКЦ.

Прес-секретаріат Глави УГКЦ

НОВИНИ УГКЦ

Під час конференції монашество УГКЦ дискутувало про покликання і формацію

5-9 вересня у Львові, в приміщенні новозбудованої Львівської духовної семінарії Святого Духа (ЛДС), з благословення Блаженнішого Любомира Гузара, Глави Української Греко-Католицької Церкви, проходила конференція монашества УГКЦ «Покликання і формація». Ця конференція відбувалася в рамках першого в історії нашої Церкви Собору монашества УГКЦ «Преображення у Господі». Конференція «Покликання і формація» є підготовчим етапом до другої однойменної сесії Собору, яка запланована на липень 2006 року (перша сесія «Ідентичність монашества в покликанні і служінні УГКЦ» проходила 8-11 вересня 2004 року). У конференції взяло участь 320 учасників з України, Польщі, Сербії, Хорватії та Словаччини.

Конференція монашества УГКЦ «Покликання і формація» розпочалася у понеділок, 5 вересня, о 17.00 в Архікафедральному соборі Святого Юра Вечірню, яку очолив Преосвященний Владика Ігор Возняк, Адміністратор Львівської архієпархії. На завершення богослужіння до його учасників звернувся із привітальним словом о. Ярослав Приріз, ЧНІ, голова Секретаріату конференції та Собору монашества УГКЦ. У промові о. Ярослав зокрема сказав: «Споглядаючи лик розп'ятого й прославленого Христа і даючи світові свідчення Його любові, монашество УГКЦ радісно приймає настійливий заклик Святішого Отця Івана Павла II на початку третього тисячоліття відплисти на глибину. Відлуння цих слів спонукало чернецтво УГКЦ зібратися 21-23 липня 2003 року — вперше після доби переслідувань — на конференцію монашества і, вдивляючись в ікону Преображеного Господа, у світлі сопричастя Пресвятої Трійці звернутися наново до духу засновників східного монашества, пригадати подвиг наших попередників та у щирому діалозі обговорити актуальний стан всього монашества нашої Церкви». Відтак всіх учасників конференції на плідну працю поблагословив Владика Ігор. Після Вечірні монахи та монахині УГКЦ хресним походом вирушили до

статуї Матері Божої, біля якої було відслужено Молебень.

Відкриття наукової частини конференції відбулося у вівторок, 6 вересня, о 9.30 у приміщенні ЛДС. Про важливість цієї події розповідає с. Дія Стасюк, ЧСВВ, голова Патріаршої комісії для справ монашества: «Питання формації є сьогодні одним із пріоритетних завдань інститутів богосвяченого життя. На цьому неодноразово наголошував Вчительський уряд Церкви, про це свідчать численні конференції та симпозиуми, присвячені саме темі формації. Важливість процесу формації впливає передусім із потреби радикального оновлення самого богосвяченого життя. Адже сьогодні, говорячи про богосвячене життя, часто вказують на його кризу, спричинену невідповідністю між проголошуваними цінностями і їх втіленням у конкретне життя».

П'ятниця, 9 вересня, стала останнім днем роботи конференції. Зранку о 10.00 у семінарійному храмі Святого Духа розпочалася Архієрейська Божествена Літургія, яку очолив Преосвященний Владика Ігор Возняк, Адміністратор Львівської архієпархії. У спільній молитві взяло участь численне монашество УГКЦ.

У проповіді Владика Ігор сказав, що вважає зібрання такої великої кількості чернецтва як великий дар Святого Духа для осіб, спеціально посвячених Богові, а також для нашої Церкви. Відтак проповідник звернув увагу на виховання учнів, яке здійснював Ісус Христос, Син Божий, та виховання для свідчення й проповідання слова Божого, виконуване Іваном Хрестителем, вихованим Святим Духом у пустині. Зокрема, Владика Ігор згадав про те, що Іван проповідував і мав уч-

нів, що були при ньому та стежили за ситуацією. «І коли учні Івана розповіли йому про Христа, котрий теж хрестить по той бік Йордану «та й усі до нього йдуть», — продовжив Адміністратор Львівської архієпархії, — Іван Хреститель не заздрить Ісусові, не сумує з успіху ближнього, не критикує його, не нападає на нього. Він радіє: «Отака й моя радість... Йому треба рости, мені ж — маліти» (Ів 3, 29-30). Проста й глибока безпретензійна відповідь. Здавалося б, суворий аскет буде мати претензії на «прозелітизм», але він вихований Святим Духом, тихою пустинею, вміє шанувати таланти інших, цінувати їх і навіть маліти перед ними... Це — чудова вказівка і прекрасна наука Івана, що й у нашому нутрі, в нашому серці повинен зростати Христос і має зникати наше «я». Це зростання Христа у нашому серці відбуватиметься тільки тоді, коли справді наше «я» буде маліти, коли ми не будемо ним дорожити, а навпаки: радіти зростанням Христа і зниканням власного «я», — наголосив проповідник.

На завершення проповіді Владика Ігор сказав, що наша Церква очікує ще більш ревного служіння посвячених осіб, що живуть з Христом і бажають приносити плід Христовий, — очікує походу із свідченням Христа і проповіданням Його визволення від насильства гріха.

Після Літургії у конференц-залі відбулося останнє засідання конференції монашества «Покликання і формація». Передусім о. Ярослав Приріз, ЧНІ, голова Секретаріату конференції та Собору монашества УГКЦ, коротко представив підсумки конференції. За словами о. Ярослава, спільна праця під час конференції відкриває певні нагальні перспективи з точки зору практичного втілення в життя. «Щоб конференція «Покликання і формація» дійсно була плідною, — наголосив голова секретаріату, — запрошуємо всіх: настоятелів, відповідальних за формацію та богосвячених осіб — звернути увагу на висловлені під час роботи тези:

— надати формаційним зусиллям пріоритет, тобто підпорядкувати всю

діяльність чину чи згромадження справи побудови «внутрішньої людини». На практичному рівні це означає приділити більше часу, матеріальних та людських ресурсів справі виховання;

— опрацювати формаційну програму, яка б чітко окреслювала весь формаційний процес, його мету, зміст, послідовність, відповідні засоби, обов'язки і повноваження форматорів та настоятелів;

— подбати про ретельний підбір та належне виховання форматорів, як тих, що вже виконують служіння формації, так і з перспективою на майбутнє;

— в кожному чині чи згромадженні налагодити систематичний і цілеспрямований вишкіл настоятелів. Звернути увагу на те, щоб настоятель спільноти був не адміністратором, а батьком (ма-

тір'ю), тобто, щоб головним його завданням була духовна опіка над членами спільноти;

— творити в спільнотах атмосферу, яка спонукує до зростання, творити певну монашу культуру, яка ґрунтується на євангельських цінностях».

Ці тези, як повідомив о. Ярослав Приріз, будуть ретельно опрацьовані й стануть основою для складання тематики доповідей та дискусій на другій

сесії Собору монашества УГКЦ, яка запланована на наступний рік.

«Ми є свідомі того, — наголосив на завершення промовець, — що в формації немає готових рецептів. Формація — це зустріч двох осіб — людини й Бога, а тому у своїй найглибшій сутності залишиться назавжди таїнством, яке слід оточити молитвою і довір'ям до Провидіння Божого».

Відтак с. Дія Стасюк, голова Патріаршої комісії для справ монашества УГКЦ, висловила слова подяки всім учасникам конференції. Організатори, доповідачі, співдоповідачі та члени секретаріату на пам'ять про свою участь у конференції монашества УГКЦ «Покликання і формація» отримали подарунки.

*о. Ігор Яців
прес-секретар Глави УГКЦ*

Прес-конференція про конференцію «Покликання і формація»

12 вересня 2005 р. на Святоюрській горі у Львові, в приміщенні Митрополичих палат, відбулася прес-конференція, присвячена Конференції монашества УГКЦ «Покликання і формація». Про підсумки другої конференції Собору монашества та плани на майбутнє розповідали: с. Дія Стасюк, голова Патріаршої комісії у справах монашества, о. Ярослав Приріз, керівник секретаріату Собору монашества, і с. Наталія Мельник, помічник глави секретаріату.

Сестра Дія розповіла про стан монашества УГКЦ від часу виходу Церкви з підпілля і до сьогодні. Вона також згадала про заснування, структуру і завдання Патріаршої комісії у справах монашества УГКЦ. Зокрема сестра сказала: «Комісія у справах монашества є дорадчим органом Патріарха. Вона не має законодавчої влади. Це ланка, яка з'єднує Синод Єпископів, Патріарха і монашество. Головним завданням Комісії є розвиток монашества, його підтримка і зміцнення. Для виконання цього завдання розробляються певні заходи. До цих заходів, зокрема, належать вишкіл і формація, в яких монахи чи монахиня беруть участь все своє життя. Останнім заходом, який організовує Комісія, є організація конференцій для монашества і сесій Собору. Основним завданням для нас є випрацювати тяглість між конференцією і Сесіями Собору».

За словами с. Дії, сьогодні в нашій Церкві є 20 жіночих монаших родин, до яких належать 820 сестер, 65 новичок і 41 кандидатка. Разом — 926 осіб. Чоловічих згромаджень — 11. Ієромонахів і монахів є 563, новиків — 44, кандидатів — 36. Загальна кількість монашества становить 1383 особи (якщо не враховувати кандидатів та новиків).

О. Ярослав Приріз відзначив: «Конференція та Собор монашества УГКЦ є реалізацією заклику Блаженнішого Любомира Гузара та Синоду Єпископів оживити духовне життя монаших спільнот у Церкві та світі». Крім того, керівник секретаріату Собору монашества розповів про загальний план окремих сесій і конференцій Собору монашества УГКЦ. Він, зокрема, відзначив: «На першій конференції «Переображення у Господі» (2003 р.) йшлося про історію християнсько-

го монашества, зокрема його візантійської та київської традиції (пізнання власних богословсько-історичних коренів); про роль монашества в УГКЦ, а саме в післяунійний період і в часи підпілля, та про сучасний стан монашества УГКЦ. Друга конференція 2005 року «Покликання і формація» мала на меті накреслити фундаментальні аспекти процесу виховання богосвяченої особи у світлі Вчительського уряду Церкви та історичного досвіду східного монашества та поміркувати над різними вимірами виховного процесу: загальнолюдським, інтелектуальним, спільнотним і апостольським, — а також над соціальним аспектом формування покликання. Третя конференція 2007 р. та третя сесія Собору монашества 2008 р. будуть присвячені питанню служіння і посланництва монаших осіб».

Сестра Наталія Мельник розповідала про важливість формації монаших осіб та її фундаментальні аспекти на основі Вчительського уряду Церкви та Київської традиції монашества, а також про її завдання і виклики. Вона відзначила: «Сьогодні Церква звертає велику увагу на формацію монахів. Зараз ставиться наголос на якість виховання, а не на кількість. Всі вважають, що якість монашого життя залежить від якості виховання її членів. Йдеться про дуже важливу справу, від якої залежить наше майбутнє».

Завітайте на інтернет-форум УГКЦ!

Українська Греко-Католицька Церква оголошує про відкриття свого інтернет-форуму — місця для дискусій щодо різних аспектів чи актуальних подій у житті Церкви. Цей форум побудований на відкритому програмному коді phpBB від phpBB Group. Стабільність веб-сервера під управлінням FreeBSD та Apache2, швидкість відкритої бази даних MySQL забезпечують те, що написане повідомлення буде автоматично розміщено та прочитано усіма відвідувачами форуму. Зареєстровані учасники отримають багато додаткових можливостей: приватні повідомлення, розсилку через e-mail та інше. Крім того, реєстрація гарантуватиме, що ніхто не напише від чужого імені жодного слова.

«Форум, який ми відкрили, — значив у коментарі для Прес-секретаріату Глави УГКЦ Блаженніший Любомир Гузар, — важливий для життя Церкви, бо створює нагоду для обміну думками. Церква не може бути відділена від суспільства, в якому живе. Вона повинна прислухатися до думок людей і за потреби відповідати на їхні запитання, ділити з ними і радощі, і смутки».

Предстоятель УГКЦ висловив думку, що на такому форумі можуть з'являтися різні відгуки: і позитивні, і негативні. На запитання, чи не бояться негативних відгуків церковні провідники, Блаженніший Любомир відповів: «Цього не слід боятися. Якщо хтось висловлює виправдану критику, навіть негативну, — це дуже добре, адже тоді можна усвідомити, що робиться неправильно, і відтак це виправити».

Потрібно зазначити, що впродовж серпня на офіційній інтернет-сторінці УГКЦ ми дізнавалися думку наших відвідувачів щодо такого питання: «Форум УГКЦ. Потрібно чи ні?»

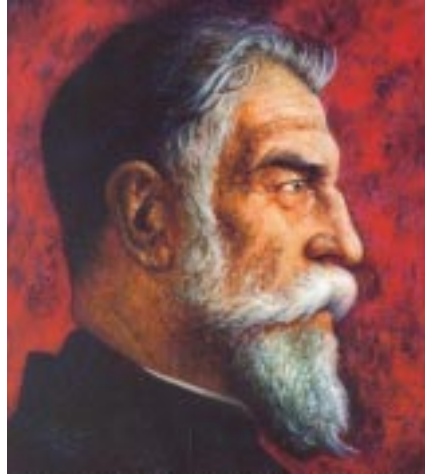
В опитуванні взяли участь 116 респондентів, з яких 102 відповіли позитивно, 12 — негативно, а 2 ще не визначилися.

Адреса інтернет-форуму УГКЦ: <http://forum.ugcc.org.ua>. Якщо у вас виникнуть запитання, відсилайте їх до модераторів форуму, які завжди вам допоможуть!

Прес-секретаріат Глави УГКЦ

Двадцять перша річниця смерті Патріарха Йосифа Сліпого

7 вересня 1984 року закінчився життєвий шлях Патріарха Йосифа Сліпого. Поминальні богослужіння відбулися за участю Папи Івана Павла II.

Шлях страдника за віру Блаженніший Йосиф розпочав у ніч з 10 на 11 квітня 1945 р. Розпочалися тривалі тортури — у Львові в тюрмі на вул. Лонцького, а відтак Блаженнішого забрали до київської тюрми на вул. Короленка. Змушували відректися від Української Католицької Церкви й Апостольської столиці... Потім були довгі роки перебування в жахливих умовах різних концтаборів, на які московська імперія була дуже багата...

На початку лютого 1963 р. після 18 років тюрем, таборів та заслання, Блаженніший Йосиф прибув до Рима.

Розпочався новий етап його життя і діяльності, хоча Греко-Католицька Церква в Україні та інших країнах «соціалістичного табору» залишалася у неволі.

У 1984 р. українські спільноти Заходу урочисто, концертами і різними імпрезами, відзначали 92-ліття Патріарха. Він одержав безліч листів з вітаннями з цієї нагоди, зокрема й від Президента Америки Рональда Рейгана. А вже у вересні 1984 Ісповідник віри Патріарх Йосиф помер.

7 вересня 2005 року, у 21-ші роковини смерті Патріарха Йосифа, у багатьох храмах УГКЦ в Україні і за кордоном було відслужено заупокійні Божественні Літургії. Особливим було богослужіння в Архікафедральному соборі Святого Юра, адже у крипті саме цього храму від 1992 року, згідно із заповітом, поховані тлінні останки Патріарха Йосифа.

Божественна Літургія була відслужена також у каплиці Українського католицького університету — навчального закладу, який можна назвати втіленням мрій Блаженнішого Йосифа. Після Літургії слово-спогад про Патріарха виголосив о. д-р Іван Дацько, довголітній помічник покійного Глави УГКЦ. Опісля Панахиди учасники богослужіння відвідали музей Патріарха Йосифа в УКУ.

Освячення храму УГКЦ в Караганді

18 вересня 2005 року в Караганді (Казахстан) відбулося освячення греко-католицького храму Покрова Пресвятої Богородиці. На церемонії освячення були присутні офіційний представник Папи Римського префект Конгрегації Східних Церков Кардинал Ігнатій Муса I Дауд, офіційний представник Блаженнішого Патріарха Любомира Гузара Єпископ-помічник Тернопільсько-Зборівської єпархії Владика Василій Семенюк, Апостольський Нунцій в Казахстані та Середній Азії Архієпископ Йосиф Весоловський, ієрархи Римо-Католицької Церкви в Казахстані: Митрополит Астанинський Томаш Пета, Архієпископ Карагандинський Ян Павло Ленга, Єпископ Алматинський Генріх Хованець; греко-католицьке та латинське духовенство.

Привітати зі значною подією при-

йшли також представники влади. Зокрема, були присутні акім (губернатор) Карагандинської області, делегація з посольства України в Казахстані, голови місцевих національних товариств. Чин освячення та Божественну Літургію очолив Владика Василій Семенюк. Кардинал Ігнатій Муса I читав молитви освячення на арабській мові та виголосив проповідь на Літургії. Приємним сюрпризом для багатьох став дебют молодіжного парафіяльного хору. Після Богослужіння майже всі ієрархи вітали пароху, Апостольського Делегата для греко-католиків в Казахстані та Середній Азії о.-протоієрея Василя Говеру. Кардинал Ігнатій Муса I нагородив його мітрою. Закінчилося все частуванням з пловом у найкращих традиціях Середньої Азії.

*Прес-служба
Апостольської Делегатури*

Під час Всеукраїнського форуму видавців представлено переклад останньої книги Святішого Отця Івана Павла II

У рамках традиційного вересневого Всеукраїнського форуму видавців, який проходить щороку у Львові, серед численних презентацій різних книг і авторів було представлено і кілька релігійних видань. Найважливіші серед них: переклад українською мовою останньої книги Святішого Отця Івана Павла II «Пам'ять та ідентичність», а також переклади сучасною мовою з церковнослов'янської двох пам'яток давньоукраїнської писемності: «Острозької Біблії» XVI ст. (див. стор. 16-19) та «Життя святих Дмитра Туптала» (див. стор. 11).

Книгу Папи Івана Павла II «Пам'ять та ідентичність» представило 17 вересня, у дзеркальній залі Львівського університету, видавництво «Літопис» спільно з Українським Католицьким Університетом. У заході взяли участь ректор УКУ о. Борис Гудзяк, ректор Львівського державного університету Іван Вакарчук, директор видавництва «Літопис» Михайло Комарницький, а також перекладач книги, англіст та італознавець Мар'яна Прокопович.

«Ця книга характерна для людини, яка не мусить доводити щось читачеві,

а може спокійно ділитися своєю мудрістю. — говорить ректор УКУ о. д-р Борис Гудзяк. — У ній висловлені основні тези Івана Павла II щодо культури, розуміння поняття Європи, щодо сучасних моральних і соціальних питань. Не можна сказати, що це нові тези Івана Павла II, оскільки писемна спадщина покійного Папи Римського налічує десятки великих томів. Утім, книга має багато цікавих родинок і вона написана в дуже доступній формі, яка притягатиме кожного, хто візьме її до рук».

За словами видавців книги, остання праця Івана Павла II — це своєрідний духовний заповіт, що розкриває українському читачеві глибинність внутрішнього світу покійного Папи, великого прочанина та невтомного мандрівника, який зі словом Божим простував до людей. Видавці також переконані, що «цей наскрізь особистий твір» сприятиме формуванню християнської свідомості та релігійної толерантності, апостолом яких понад два десятиліття був Іван Павло II. На їхню думку книга стане надбанням не лише інтелектуалів, які з нетерпінням очікували її появи, але й молоді.

Прес-служба УКУ

Завершилася Провінційна капітула Сестер Василяннок

18 вересня завершилася перша частина Провінційної капітули Сестер Василяннок провінції Пресвятої Трійці в Україні. З огляду на велику кількість питань, які розглядалися на Капітулі, її роботу вирішили продовжити на сесії у грудні ц.р.

У Капітулі взяла участь 41 делегатка, що з'їхалися зі США, Італії, Греції та з різних куточків України. Також були присутні сестри, які бажали поділитися своїми думками й досвідом із капітулярними сестрами.

На цій Капітулі відбулися вибори: сестри обрали нову Провінційну управу, до якої входить протоігуменя та чотири дорадниці. Місце протоігумені зайняла м. Маргарета Гутник, яка і в минулій каденції виконувала це служіння. Дорадницями стали с. Миколая Ромаха, яка також буде заступницею Протоігумені, с. Софія Городицька, с. Августина Костик та с. Йоанна Овсянник. Сестри Василянки висловлюють свою вдячність усім, хто підтримував їх своїми молитвами, а зокрема ректорату Львівської духовної семінарії Святого Духа за те, що вони мали можливість проводити свої сесії в стінах новозбудованого комплексу на Хуторівці.

с. Лукія Мурашко ЧСВВ

Представники УГКЦ взяли участь в засіданні Конференції Єпископів Польщі

22-24 вересня 2005 року у Вроцлаві (Польща) проходило 333-тє пленарне засідання Конференції Єпископів Польщі (КЄП). Вроцлав став місцем засідання у зв'язку з тим, що на цей рік випадає 75-ліття Вроцлавської митрополії та 60-ліття від встановлення польської церковної адміністрації у Західній і Північній Польщі (до того часу на цих теренах була німецька адміністрація). Гостями КЄП від УГКЦ були Блаженніший Любомир Гузар, Глава УГКЦ, та Преосвященний Владика Володимир Ющак, Єпарх Вроцлавсько-Гданський УГКЦ.

Важливим моментом засідання стало підписання спільного звернення єпископатів Польщі та Німеччини з нагоди 40-ї річниці обміну листами про примирення, лейтмотивом яких були слова «пробачаємо і просимо пробачення». На важливості цієї події наголошував Блаженніший Любомир у своєму слові до учасників пленарного засідання. На думку Глави УГКЦ, два

примирення — польсько-німецьке та польсько-українське — пов'язані між собою, і якби не було акту примирення між поляками і німцями 40 років тому, то не було б і цього річного акту примирення між українцями та поляками. При тому Блаженніший Любомир звернувся з прохання, щоб процес примирення «терпеливо, з любов'ю і крок за кроком» проводити далі, адже не потрібно мати ілюзії, що із моменту підписання декларації примирення вже подолано всяку неприязнь між сусідніми народами. Зі свого боку Предстоятель УГКЦ запевнив, що він невинно продовжуватиме робити від-

повідні кроки для зближення між нашими Церквами і народами.

«Нам, нашій Церкві потрібно мати підтримку з боку єпископських конференцій Римо-Католицької Церкви загалом та поодиноких країн, — розповів Владика Володимир Ющак. — Польща є найближчим сусідом із країн ЄС, тому важливо підтримувати добрі стосунки між нашими єпископатами. Це потрібно, зокрема, з огляду на примирення між нашими народами, якого ми так хочемо досягти. Іншим позитивом є нагода формувати і підтримувати позитивний імідж нашої Церкви. Адже часто нас у світі намагаються представити у негативному світлі: прозелітами, руйнівниками православних єпархій і т. д. А за таких нагод, як участь у засіданні Конференції Єпископів Польщі, ми можемо показати себе як конструктивна, здорова частина Європи. Наша Церква у Польщі має позитивний образ і ми намагаємось його підтримувати».

Не всі козаки проти переносу осідку Глави УГКЦ до Києва

На адресу прес-секретаріату Блаженнішого Любомира (Гузара) від Українського Реєстрового Козацтва надійшов лист стосовно переносу осідку Глави УГКЦ до міста Києва, у якому, зокрема, йдеться: «В останні дні серпня 2005 р. в нашому суспільстві виникла певна напруга стосовно переносу кафедри УГКЦ зі Львова до Києва. І, на жаль, серед тих, хто провокує цю штучну напругу, є і певні козацькі угруповання. Українське Реєстрове Козацтво толерантно відноситься до всіх релігійних напрямків і течій, що укорінені на українській землі, і з глибокою повагою ставиться до світоглядного вибору кожної людини. Нами вже налагоджені тісні плідні стосунки і конструктивна співпраця з більшістю релігійних організацій України, зокрема, з УПЦ, УПЦ КП, УАПЦ католицькими і протестантськими церквами, іудеями, мусульманами тощо. Наша принципова позиція полягає саме на шляхах конструктивного діалогу заради розбудови незалежної і могутньої України».

Автори листа зазначають, що Україна є поліконфесійною і багатоцер-

ковною країною, і тому національної і загальнодержавної єдності вона може досягти лише за умови дотримання принципу світоглядного й релігійного плюралізму і толерантності міжконфесійних відносин. Лише сходження на рівень національної ідеї як пріоритетного принципу гарантує виважений підхід до конфесійної відмінності й окремої церковної незалежності як складової сучасного суспільного і релігійного процесу, утвердження в думці, що Україна — одна для тих, хто бажає її відродження, і Бог один для тих, хто в нього вірить. Саме ця ідея може слугувати запорукою злуки і утворення в майбутньому Єдиної Української Християнської Церкви.

«Перший крок в цьому напрямку зробила Українська Греко-Католицька Церква на чолі з видатним духовним лідером сучасності Блаженнішим Любомиром Гузаром Верховним Архієпископом Києво-Галицьким, яка перенесла 21 серпня 2005 року головну кафедру зі Львова до Києва, — зазначає гетьман УРК А. Шевченко. — Українське Реєстрове Козацтво вважає це історично справедливим, соціально,

політично і духовно виваженим кроком УГКЦ, який враховує новий стан речей у незалежній Україні, а також сучасні цивілізаційні цінності, на які повинна орієнтуватися європейська держава. Виступити проти цієї знаменної події в сучасній історії означає повернути український народ та його державу у минуле, спекулюючи на його проблемах, які інспіровані з-за кордону. Це відбувається з метою штучного загострення міжконфесійної ситуації в Україні і створення з цієї проблеми майже середньовічно-агресивного антиукраїнського міфу».

УРК підтримує і щиро вітає УГКЦ з переносом кафедри до Києва і буде продовжувати плідний діалог з Церквою. «А всім зазіханням на конструктивний процес налагодження міжконфесійного і міжцерковного миру і злагоди в Україні, і, особливо тим, що спрямовані на руйнацію єдності громадянського суспільства і держави, УРК буде давати адекватну оцінку і відсіч», — сказав на завершенні гетьман УРК А. Шевченко.

Прес-секретаріат Глави УГКЦ

НОВИНИ УАПЦ

Поминання жертв терору

У четверті роковини здійсненого групою ісламських фундаменталістів нападу на Всесвітній торговий центр у Нью-Йорку, 11 вересня 2005 р. в парафіях Харківсько-Полтавської єпархії було відправлено панахиди за жертвами терористичних актів у США, Іраку, Іспанії, Росії, Великій Британії. Архієпископ Ігор Ісіченко очолив панахиду у Свято-Дмитрівському храмі м. Харкова.

Панахида за жертвами Другої світової війни

В день 47-их роковин початку Другої світової війни декан Луганської області протоієрей Сергій Підтягин відправив панахиду за всіма українцями, загиблими на цій війні, біля пам'ятника жертвам нацистського режиму в м. Красний Луч. На панахиді разом молилися ветерани Великої Вітчизняної війни та ветерани Української Повстанської Армії.

Поминання загиблих в Афганістані

6 вересня 2005 р. на прохання спілки ветеранів Афганістану декан Луганської обл. прот. Сергій Підтягин відправив панахиду за всіма загиблими в Афганістані. Прот. Сергій Підтягин вже багато років здійснює душпастирську опіку спілки ветеранів Афганістану в м. Красний Луч Луганської обл.

Створена єпархіальна катехитична комісія

Указом архієпископа Ігоря від 14 вересня 2005 р. створена єпархіальна катехитична комісія у складі о. Володимира Червонникова (Канів, голова комісії), Ольги Єрискіної (Харків), Ярини Пловецької (Полтава), Катерини Шаповалової (Харків).

Катехитична комісія покликана дбати про однозгідність і відповідність вимогам сучасної православної педагогіки методик, програм і підручників для духовного навчання в мережі церков-

ного шкільництва Харківсько-Полтавської єпархії УАПЦ, сприяти засвоєнню працівниками церковних шкіл Харківсько-Полтавської єпархії УАПЦ досвіду інших духовних та світських шкіл. Офіційне схвалення Катехитичної комісії є обов'язковим для навчальних програм і підручників, використовуваних у шкільній мережі Харківсько-Полтавської єпархії УАПЦ.

Комісія для вшанування 90-річчя Патріарха Димитрія

За наслідками наради в Патріархії, що відбулася 2 вересня 2005 р. у відповідь на численні звернення вірних УАПЦ архієпископ Ігор видав 6 вересня 2005 р. указ про створення комісії для вшанування 90-річчя від дня народження Патріарха Димитрія (9 грудня 1915 р.—25 лютого 2000 р.) Комісією очолив прот. Валерій Копійка, до її складу ввійшли прот. Іван Лещик (Миколаїв), д-р Євген Сверстюк (Київ),

Мириани Львова — за перенос осідку Глави УГКЦ до Києва

20 вересня в Митрополичих палахах Святоюрської гори Блаженніший Любомир Гузар зустрівся з представниками мирянських організацій УГКЦ на прохання останніх. Темою робочого засідання стало питання перенесення осідку Глави УГКЦ зі Львова до Києва та місця Львова у новітній історії Церкви. У засіданні взяв участь Преосвященний Владика Ігор Возняк, Адміністратор Львівської архієпархії, майбутній Архієпископ Львівський.

Численна присутність (понад 60 осіб) представників мирянських організацій УГКЦ із півстолітньою різницею у віці між наймолодшим і найстаршим учасником зустрічі засвідчувала великий інтерес до теми засідання широких верств членів Церкви.

Засідання розпочалося із доповіді д-ра Олега Турія, директора Інституту історії Церкви УКУ. У своєму слові він зосередив увагу присутніх на декількох історичних фактах, які засвідчують, що перенесення осідку УГКЦ зі Львова до Києва є не якоюсь новизною, а відновленням історичної правди: «УГКЦ, осідок якої нещодавно повернувся до Києва, з огляду на істори-

чний розвиток християнства, літургійно-обрядову традицію, еkleзіальну спадщину тощо, є спадкоємицею давньої Київської Церкви (...) Саме цей аспект у дискусіях між нефаховими або відверто заангажованими особами, чи навіть між греко-католиками звучить рідко (...)».

Відтак із словом виступив Блаженніший Любомир. Він зокрема назвав три основні причини перенесення осідку Глави Церкви із Львова до Києва: по-перше, цього вимагають закони Церкви (в ККСЦ записано, що осідок Глави Церкви, по змозі, має бути у столиці держави), по-друге, це пов'язано з розвитком Церкви та географічним розташуванням вірних в Україні, по-третє, це сприятиме тіснішому і більш ефективному діалогу із представниками інших Церков задля досягнення первісної єдності.

У своєму слові Владика Ігор сказав, що після інсталяції (введення на престол) Львівського архієпископа ця єпархія стане такою, як інші єпархії нашої Церкви. Її основним завданням є і буде вести своїх вірних до спасіння. «Безумовно, Львівська архієпархія

вже має напрацьовані структури, вона не починає з нуля. Тому потрібно буде зібрати декількох духовних осіб та мирян і вислухати їхні думки стосовно майбутнього розвитку єпархії та на основі того рухатися вперед», — сказав Адміністратор Львівської архієпархії. Крім того, Владика Ігор назвав декілька задумів, які буде втілено найближчим часом.

Основний час зустрічі був відведений на запитання та репліки щодо теми перенесення осідку до Києва. У цьому блоці, зокрема, обговорювалися питання ролі та статусу Львова після перенесення Глави Церкви до Києва, статусу Києво-Вишгородського екзархату (щодо цього Блаженніший Любомир повідомив, що замість екзархату тепер буде Київська архієпархія (про це незабаром буде підписано відповідний декрет), ролі і завдання мирян у цьому історичному моменті. Також Предстоятель УГКЦ відповів на запитання про стан юридичної реєстрації зміни осідку, про перспективи утворення нових митрополій в Україні та про терміни затвердження патріаршого устрою УГКЦ.

Микола Босак (Київ), Тарас Дмитрик (Львів).

П'ята річниця останнього Помісного Собору УАПЦ

15 вересня 2005 р. виповнилося п'ять років від часу проведення Четвертого Помісного собору УАПЦ, який визнав митрополита Константина духовним главою УАПЦ й прийняв програму поєднання Українських Церков у єдину Помісну Церкву під омофором Вселенського Патріарха. З нагоди ювілею архієпископ Ігор відправив Святу Літургію в тимчасовій каплиці, обладнаній при Центрі національного відродження ім. Степана Бандери в Києві (Ярославів Вал, 9). Вітаючи працівників Патріархії, архієпископ Ігор нагадав про пережиті за п'ять років випробування, відзначив роль Патріархії у відстоюванні заповіту Патріарха Дмитрія й ухвал Помісного собору 14-15 вересня 2000 р.

*За повідомленнями
Харківсько-Полтавської єпархії
УАПЦ
(www.uaoc.org.ua)*

Видавництво «Свічало» презентує «Життя святих» Дмитра Туптала

16 вересня у Великому залі Палацу Потоцьких у Львові видавництво релігійної літератури «Свічало» презентувало своє нове видання — «Життя святих» св. Дмитра Туптала. Цей визначний твір української духовної літератури XVII-XVIII ст. переклав з церковнослов'янської мови відомий український письменник Валерій Шевчук.

На презентації із доповідями виступили головний редактор видавництва «Свічало» Микола Янів; ієромонах-студит, доктор богослов'я Рафаїл Турконяк та Богдана Крися, доктор філологічних наук, професор кафедри історії української літератури Львівського університету.

Науковці наголошували на тому, що «Життя святих» є цінною книгою не тільки для релігієзнавців, а й для всіх тих, хто цікавиться історією української літератури. Вони говорили також, що твір українського письменника, культурного і церковного діяча був свого часу настільною книгою для християн не тільки на Україні, але й у

Білорусі та подекуди в Росії. «Життя святих» протягом кількох століть користувалися надзвичайною популярністю на Україні: і серед письменників, які черпали в них сюжети для своїх творів, і серед простих людей, оскільки ступінь писемності на Україні в XVII-XVIII ст. був досить високим.

Ідею написання «Життя святих» подав ще митрополит Київський Петро Могила. Ця необхідність пояснювалася тим, що давні «Життя святих», завезені у Київську Русь в IX ст., були знищені під час татарських нападів, і в подальшому це створювало значні труднощі. Петро Могила не встиг втілити дану ідею через передчасну смерть. А трохи згодом це зробив Дмитро Туптало, який використав у своїй праці велику кількість джерел — слов'янських, грецьких, латинських — про життя святих праведників від часу заснування Церкви, а чимало житій уклав самостійно, тому вони можуть вважатися оригінальними агіографічними творами.

СТАТТЯ

Якщо Путін «об'єднує», то чому Ющенко «втручається»?

В той час, як російський «президент-батюшка» веде Російську Церкву до єдності та «відроджує серед співвітчизників образ государя-покровителя православ'я», від українського президента московські достойники вимагають не «втручатися в церковні справи»

За повідомленням інформаційних агентств, 14 вересня ц. р., під час свого візиту до Нью-Йорка, Президент Росії Володимир Путін відвідав синодальний храм Російської Православної Церкви за кордоном (РПЦЗ) та мав бесіду з її першоєрархом — митрополитом Лавром (Шкурлюю). В цій бесіді він підкреслив, що єдність Церков (РПЦ та РПЦЗ) стане знаком об'єднання російського народу і він, як глава держави, готовий «сприяти цьому процесу».

РПЦЗ, утворена російськими політичними емігрантами після поразки білого руху в громадянській війні, протягом своєї тривалої історії була жорстким опонентом керівництва РПЦ — Московської патріархії — яке було лояльним до радянської влади. Примирення між цими частинами Російської Церкви, що мали антагоністичні погляди на радянську владу і комуністичну систему, здавалося неможливим. В 1990-1991 рр. РПЦЗ почала утворювати в Радянському Союзі паралельні церковні структури — єпархії і парафії. Через це взаємовідносини між нею і Московською патріархією лише погіршувалися.

Але, хоч і з різних причин та незважаючи на тривале протистояння, і в Московській патріархії, і серед керівників РПЦЗ з'явилося усвідомлення необхідності об'єднання: в РПЦЗ бачать, як з плином часу кількість її вірних, головню російських емігрантів або їхніх нащадків, зменшується. Це загрожує Церкві, що не має євхаристійного спілкування з іншими помісними Церквами, повним зникненням.

Московська патріархія через приєднання РПЦЗ розраховує на власне очищення від образу «радянської установи» та сподівається перебрати на себе спадкоємність церковної традиції популярних нині в Росії імперських часів. Крім ідеологічних причин до об'єднання Московську патріархію штовхає й те, що РПЦЗ володіє у всьому світі багатьма храмами та іншим ру-

хомим і нерухомим майном, яке, в разі успіху процесу, так чи інакше потрапить під контроль РПЦ. Останній аспект набуває більшої актуальності у світлі того, що керівництво РПЦ наполегливо реалізує програму розширення присутності цієї Церкви в різних регіонах світу з метою підтвердити її претензії на провідне положення в православ'ї.

У світлі посилення імперського духу в новітній Росії об'єднання РПЦ та РПЦЗ є дуже вигідним і російській державній владі. Тому особисто президент Путін приділяє цьому питанню багато уваги. Під час неодноразових зустрічей з митрополитом Лавром він спонукав його до прискорення процесу об'єднання. Така увага до розв'язання церковних проблем повинна сприяти не тільки зміцненню авторитету В. Путіна, але й надати його образу схожості з російськими царями та імператорами, як «покровителями православ'я, ревнителями єдності народу».

На думку російської «Независимой газети» остання зустріч з ієрархами РПЦЗ у Нью-Йорку показала, що Володимир Путін, який фактично запустив у 2003 році процес об'єднання, продовжує його контролювати. Стимулюючи церковні структури до пошуку компромісу, Путін у буквальному значенні відроджує в очах не тільки православних емігрантів на Заході, але й у самій Росії, образ «государя — покровителя православ'я». Як заявив «Независимой газете» секретар Німецької єпархії РПЦЗ протоієрей Микола Артемов, «бажання Володимира Путіна сприяти поступовому зближенню Церков — це частина загальної концепції збирання всіх російських людей, що живуть за кордоном», і в Закордонній Церкві до цієї ініціативи «не можуть не ставитися позитивно». Більш ніж позитивно ставляться до ініціатив російського Президента і в Московському Патріархаті.

Разом з тим викликаний активною позицією президента Путіна у розв'я-

занні церковних проблем піднесений настрій представників російського православ'я дивним чином змінюється на протилежний тоді, коли вони стикаються з активною позицією українського президента Ющенка у розв'язанні значно гостріших проблем в українському православ'ї. Однакові за своїм характером посередницькі зусилля Глав Росії та України представниками Московської патріархії характеризуються діаметрально протилежно: те, що робить пан Путін, схвалюється як надзвичайно корисна праця зі зближення Церков і єднання російського народу, а те, що робить пан Ющенко, оголошується «втручанням держави у внутрішньо-церковні справи» та «тиском на Церкву». Що це, як не яскраве свідчення схильності діячів Московської патріархії до політики подвійних стандартів?

Нещодавно друга особа в РПЦ митрополит Смоленський Кирил (Гундяєв) висловив занепокоєння тим, що нібито «українська влада тисне на УАПЦ з метою змусити її до об'єднання з Київським Патріархатом». Цікаво, як би сприйняли в Росії гіпотетичну заяву одного з найвищих ієрархів Київського Патріархату про те, що «російська влада тисне на РПЦЗ з метою змусити її до об'єднання з Московським Патріархатом»? Чи не оголосили б це провокацією і втручанням у чужі справи? Викликає також велике здивування й те, що високий достойник РПЦ раптом заопікувався правами і статусом Української Автокефальної Православної Церкви, яку в самому Московському Патріархаті називають не інакше, як «націоналістичним неканонічним релігійним угрупованням».

В історії Помісних Православних Церков позиція і підтримка держави в тих чи інших питаннях завжди відігравала важливу роль. Тому, незважаючи на безпідставну критику з боку російських церковних діячів, українська державна влада не повинна від-

Закінчення на стор. 13

Представники МП мають намір агітувати на наступних виборах голосувати за проросійські сили

В Україні створено Всеукраїнське об'єднання «Православний вибір», яке, за словами його керівників, має на меті відстоювання інтересів віруючих Української Православної Церкви Московського Патріархату на майбутніх парламентських і місцевих виборах. Про це повідомлено 26 вересня ц.р.

«Необхідно домогтися, щоб на майбутніх виборах 2006 року у Верховну Раду й у місцеві органи української законодавчої влади кожен парафіянин канонічної Православної Церкви зумів зробити правильний вибір і підтримати саме ті партії й політичні об'єднання, які є щирими, а не кон'юнктурними прихильниками канонічного православ'я на Україні і його єдності з Російською Православною Церквою», — йдеться у повідомленні.

ВО «Православний вибір» створено на базі двох громадських православних організацій — Союзу православних братств України (на чолі з одіозним Валентином Лукіяником) та Православного братства Олександра Невського, яке очолює Юрій Єгоров. Лукіяник повідомив, що «Православний вибір» створюється як аналітичний центр для вивчення програмних положень політичних сил, які візьмуть участь у виборах, а також подальшого моніторингу виконання їхніх обіцянок після виборів.

Він відзначив, що на минулих парламентських виборах парафіяни УПЦ (МП) підтримали «певні політичні сили, які не виправдали очікування». «Не хотілося б, щоб нас у черговий раз використали, давши обіцянки, і потім залишили наодинці з нашими пробле-

мами», — заявив Лукіяник, відзначивши, що однією з них є захоплення храмів. Невже пан Янукович, за якого так ревно агітували в храмах УПЦ МП минулого року, не виправдав сподівань пана Лукіяника?

Єгоров повідомив, що «Православний вибір» буде роз'яснювати парафіянам УПЦ МП, що «насправді стоїть за деклараціями представників тих або інших політичних сил», організувати їх для роботи на майбутніх виборах «від спостерігачів на виборчих дільницях до членів виборчих комісій».

Він відзначив, що в цей час низка партій уже заявили про готовність «захистити інтереси УПЦ МП», зокрема, партія «Держава», Партія Регіонів, Російський блок, партія «Союз». Єгоров також заявив, що Комуністична партія України «постійно підтримує на політичному рівні» позиції УПЦ МП.

На прохання представників ЗМІ прокоментувати створення ВО «Православний вибір» прес-секретар Київської Патріархії ігумен Євстратій (Зоря) зазначив, що створення такої структури свідчить про те, що керівництво Московського Патріархату і політичні сили Росії, які за ним стоять, не зробили належних висновків з результатів минулорічних президентських виборів і надалі мають намір використовувати УПЦ (МП) і авторитет православ'я з політичною метою.

«Ця організація створена не для відстоювання інтересів віруючих УПЦ Московського Патріархату на майбутніх парламентських і місцевих вибо-

рах, а для нав'язування їм політичного вибору, зробленого в Московській патріархії — сказав він. — Якщо на президентських виборах 2004 р. політична агітація велася безпосередньо від імені Церкви Московського Патріархату, то тепер сили, які підтримують і фінансують діяльність Союзу братств Лукіяника або інші подібні псевдоцерковні організації, вирішили діяти більш тонко. Але так чи інакше ці політичні сили виявили бажання знову спекулювати іменем і авторитетом православ'я, розмінюючи його на тимчасові політичні дивіденди. «Православний вибір» буде не стільки відстоювати права віруючих, скільки порушувати закони України, які забороняють використовувати релігійні почуття в політичних цілях».

Відповідаючи на питання про те, чи планує Київський Патріархат створювати перед виборами в парламент подібні громадські організації, ігумен Євстратій сказав: «Київський Патріархат не планує брати участь у агітаційних кампаніях і цим самим порушувати закон, бо віруючі йдуть до храмів молитися Богу, а не слухати агітацію. Українські виборці довели, що вони самі здатні визначитися щодо власних політичних вподобань і відстоювати свій вибір. Наша Церква буде молитися за справедливі вибори і за те, щоб ті, хто керуватиме нашою державою, діяли на благо України і українського народу».

*Прес-служба
Київської Патріархії
www.kievpatr.org.ua
(за повідомленням агентства
«Інтерфакс-Україна»)*

Відбулося спільне засідання Комісій по об'єднанню Церков від УПЦ Київського Патріархату і УАПЦ

15 вересня 2005 р. з благословення Предстоятелів Української Православної Церкви Київського Патріархату і Української Автокефальної Православної Церкви в м. Києві відбулося спільне засідання повноважних Комісій по об'єднанню Церков від Української Православної Церкви Київського Патріархату і Української Автокефальної Православної Церкви. В результаті роботи Комісії прийшли до спільного бачення необхідності і шляхів об'єднання УПЦ КП і УАПЦ в єдину Помісну Українську Православну Церкву. Комісії

прийшли до згоди щодо продовження спільної роботи з питання об'єднання УПЦ КП і УАПЦ.

Закінчення. Початок на стор. 12

ступати від задекларованого Президентом Віктором Ющенком прагнення бути посередником у розв'язанні проблеми розділення українського православ'я. А приклад продуктивного діалогу і зближення між колись антагоністичними РПЦ і РПЦЗ засвідчує, що за відсутності між православними юрисдикціями відмінностей у врівненні і богослужінні всі інші проблеми взаємних стосунків рано чи пізно можуть бути подолані.

*Ігумен Євстратій Зоря
(за матеріалами «Независимой
газеты», Агентства «Інтерфакс»
та РІА «Новости»)*

УГКЦ співпрацює із державою у протидії торгівлі людьми

20 вересня 2005 року відбувся круглий стіл на тему: «Зміна ставлення суспільства та засобів масової інформації до потерпілих від торгівлі людьми». Цей захід відбувся у Міжнародному центрі конгресів та виставок у місті Києві. Доповідачами на круглому столі були: Юрій Павленко, міністр України у справах сім'ї та молоді, Джон Гербст, надзвичайний і повноважний посол США в Україні, Наталка Самолевська, голова Всеукраїнської громадської організації «Жіночий консорціум України», Святослав Вакарчук, радник Президента України, та інші.

Серед основних досягнень у цій справі було зокрема відзначено створення нормативно-правового поля навколо проблеми торгівлі людьми. Так, зокрема, Україна одна із перших в Європі доповнила Кримінальний кодекс новою статтею, де було застосоване таке визначення, як «торгівля людьми». Другим важливим кроком стала ратифікація Конвенції ООН проти

транснаціональної організованої злочинності. Крім того у структурі МВС утворено управління у цій справі.

Також на зустрічі було обговорено плани на майбутнє. Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту розпочало роботу по розробці Загальнодержавної програми, в якій окремими розділами будуть передбачені заходи стосовно захисту дітей — жертв торгівлі та діяльність спрямована на подолання нелегальної трудової міграції і примусової праці. Крім цього Міністерство розпочало працю над створенням Бюро Національного координатора, модель якого увібрала б у себе весь кращий досвід, напрацьований в інших країнах, і забезпечила міжнародний взаємозв'язок і співпрацю.

Серед учасників засідання був і представник від УГКЦ о. Андрій Нагірняк, референт із соціальних питань Бюро УГКЦ для зв'язків із державними органами влади. У коментарі для Прес-секретаріату Глави УГКЦ о. Ан-

дрій, зокрема, сказав: «Церква як один із важливих інститутів суспільства, який має вплив на формування суспільної думки, мусить пропагувати відмову від стереотипного і осуджуючого ставлення до людей, які постраждали від цього ганебного явища. Церква повинна допомогти таким людям. Так, зокрема, УГКЦ робить це у двох напрямках: в Україні через благодійний фонд «Карітас», який вже реалізував декілька проектів у цьому напрямі. З іншого боку через те, що УГКЦ поширена у всьому світі, вона має можливість допомагати, і вже це робить, нашим людям на місцях. Про це свідчать численні звернення наших заробітчани до греко-католицьких парафій і священників». Також о. Андрій повідомив, що УГКЦ висловила готовність взяти участь у роботі бюро для протидії торгівлі людьми, що при Міністерстві у справах сім'ї та молоді.

*Прес-секретаріат
Глави УГКЦ*

Додаток

Соціальні програми МБФ «Карітас України»,

Проблеми, пов'язані із нелегальною міграцією, належать до об'єктів особливої уваги «Карітасу України». Надзвичайно гострою серед міграційних проблем є проблема торгівлі людьми. Відколи Україна відкрила кордони, її громадяни сотнями тисяч почали виїждати на Захід. Оскільки їхня міграція нерідко має нелегальний характер, то чимало з них опинилися в ситуаціях, де їхнє життя і здоров'я піддається значному ризику.

Перші кроки в напрямку допомоги мігрантам були зроблені «Карітасу України» в 2000 році, після звернення «Карітасу Есен» з Німеччини. Ця організація вже довгий час працювала в даному напрямі, і звернувшись з проханням організувати зустрічі з організаціями для можливої співпраці між Україною і Німеччиною. «Карітас України» зорганізував кілька семінарів, зокрема, для жіночих громадських організацій в Україні та для правоохоронних органів. Так налагодилась співпраця з цими організаціями в Україні, а також постійний інформаційний обмін з «Карітас» за кордоном. У ході

цього спілкування «Карітас України» визначив для себе пріоритетний напрям — реінтеграційна допомога потерпілим жінкам, оскільки на той момент існувало два притулки по всій Україні і відсутня будь-яка реінтеграційна допомога з можливістю тимчасового проживання в Західній Україні — і це стало пріоритетом «Карітасу України» і МБФ «Карітас України» відкрив притулок з усім комплексом реінтеграційних послуг. Після того був здійснений проект у співпраці з «Карітасом Італії» за фінансової підтримки Міністерства внутрішніх справ Італії, в рамках якого реалізували програму превентивного характеру: проведено зустрічі, семінари, поширено просвітницьку літературу, превентивну інформацію, відбулися міжнародні конференції.

Протягом багатьох років чимало християнських організацій і добровільних об'єднань в Європі долучилися до боротьби з торгівлею людьми, зокрема, жінками, але при цьому вони не співпрацювали одні з одними, часто через відсутність відповідної інформа-

ції. З метою подолання цього недоліку і створено «Coatnet» — міжнародну програму «Мережа християнських організацій проти торгівлі жінками», за участю Німеччини, Чехії, Швейцарії, України та Литви. Проект має на меті координацію дій та інформаційний обмін між усіма зацікавленими організаціями у боротьбі з торгівлею жінками. Цей проект є однією із складових загальної політики Карітасу щодо процесу нелегальної міграції до Європи.

Саме в рамках програми «Coatnet» розпочав роботу притулок для 10 жінок — жертв торгівлі, які повернулись в Україну.

Працівники Патріаршого трибуналу УГКЦ склали присягу

16 вересня 2005 року в Архікафедральному соборі Святого Юра у Львові новопризначені працівники Патріаршого трибуналу Української Греко-Католицької Церкви: судді, промотори справедливості, захисники вузла, адвокати, нотарі та психоаналітик — склали свої присяги. Цей урочистий акт відбувся після завершення Архієрейської Божественної Літургії, яку очолив Преосвященний Владика Ігор Возняк, Адміністратор Львівської архієпархії.

Цей день став черговим етапом у процесі удосконалення судочинства в УГКЦ, скерованому на досягнення чіткої структуризації під час розглядання справ: перша інстанція завжди буде у єпархіях, а друга і третя формуватиметься із працівників Патріаршого трибуналу.

У проповіді під час Літургії Владика Ігор, зокрема, сказав, що кожний обов'язок вимагає відповідальності, а тим більше той, що безпосередньо сто-

сується спасіння й добра людських душ. «Прийняте вами завдання — важке й відповідальне, насамперед перед Богом, а відтак перед людьми й самим собою, — продовжив проповідник. — Вам доручено захищати права окремих

фізичних і юридичних осіб, а також церковних спільнот. До справедливості, якої маєте домагатися, потрібно додати любов і людяність, щоб сприяти освяченню і спасінню людської душі. Не маєте права піддаватися тискові або несправедливо захищати чийсь інтереси, замовчувати щось важливе

чи не звертати на нього уваги. Не можна також вирішувати справ так, щоб подобатися людям, які посідають впливові місця...».

Тоді Владика Ігор процитував декілька уривків із Святого Письма Старого Завіту, за допомогою яких стався підкреслити водночас важливість і відповідальність суддівського уряду. «У суспільстві повинні бути керівники, лідери, відповідальні особи, які б провадили і судили інших. Для цієї справи покликав колись Господь відповідних осіб, подібно чинить Він по всі дні й до цього часу. Судити справедливо — Боже покликання. Господь хоче, щоб люди судили людей, але Його справедливим і милосердним судом. Доручаю Вам, дорогі отці, цю важку працю. Судіть так, щоб ставши перед Божим судом Ви могли легко, а не зітхаючи, сказати, що свій обов'язок виконували так, як цього бажав Господь Бог», — сказав на завершення Владика Ігор.

спрямовані на вирішення проблем, пов'язаних з нелегальною міграцією

За сприяння і фінансової допомоги міжнародних партнерів — Міжнародної організації міграції, центру «Ла Страда» та українських неурядових організацій, «Карітас України» забезпечує перебування жінок в притулку протягом 3 місяців. За цей час вони проходять медичну і психологічну реабілітацію, мають можливість скористатись юридичними консультаціями, тренінгами для працевлаштування. «Карітас України» гарантує безпеку та конфіденційність перебування жінок у притулку, що сприяє поверненню жінок до нормального суспільного життя, до родини, сім'ї, дому.

В 2004 році «Карітас України», у тісній співпраці зі своїми французькими партнерами — Secours Catholique (Карітас Франції), а також львівським Фондом «Салюс», — розпочав новий проект «Розвиток мережі Центрів допомоги жінкам-жертвам торгівлі». Загальною метою цього проекту є надання допомоги постраждалим від торгівлі жінкам досягти психологічної, соціальної та професійної реабілітації. Для досягнення мети передбачається

здійснити такі завдання: надання консультативної допомоги в регіональних спеціалізованих консультативних центрах підтримки, заснованих у чотирьох містах Західної України, де досі не проводилося жодного цільового проекту з протидії торгівлі людьми, а саме в Хмельницькому, Івано-Франківську, Сокалі та Дрогобичі; забезпечення комплексної реінтеграційної допомоги постраждалим жінкам через надання їм всебічних послуг, а саме: психологічної підтримки, соціальної та медичної допомоги, а також допомоги у працевлаштуванні; проведення просвітницької діяльності стосовно підвищення рівня обізнаності української громадськості в цій проблемі та поліпшення ставлення суспільства до потерпілих жінок.

Окрім того, МБФ «Карітас України» розпочав процес з організації реадaptaції українських громадян, репатрійованих із країн ЄС, які з тих чи інших причин не можуть відразу повернутися до місць свого постійного проживання. Першим таким проектом є допомога репатріантам з Бельгії.

Сьогодні існує потреба тимчасового розміщення біженців, особливо у прикордонних районах (Закарпаття, Львівська область), забезпечення їх продуктами, теплим одягом, оскільки держава не виділяє коштів на роботу з мігрантами та біженцями, затриманими на кордоні. Проблема потребує негайного вирішення, введення процесу в цивілізовані рамки, забезпечення елементарних потреб та дотримання прав і гідності людини. «Карітас України» налагоджує зв'язки з відповідними державними структурами, неурядовими організаціями, вивчає потреби мігрантів, намагається розв'язати їхні проблеми. Так, за допомоги «Карітас Чехії», у Львові діє центр гуманітарної допомоги біженцям, у Бориславі (Самбірсько-Дрогобицька Єпархія) «Карітас» спільно з місцевою владою протягом двох років опікувався родинами біженців із Чечні. Проводиться підготовка спільного проекту з представництвом ООН в Україні щодо комплексної соціальної допомоги мігрантам на території Львівської області, в тому числі і забезпечення житлом.

ІНТЕРВ'Ю

О. Рафаїл Турконяк:

**«Я хочу створити школу перекладу Святого Письма,
щоб ці знання не пропали і щоб далі розвивалися»**

Агенцію Релігійної Інформації відвідав доктор богослов'я і літургії, перший екзарх Києво-Вишгородський, отець-студит Рафаїл Турконяк. Незадовго перед цим у Львові, в рамках Всеукраїнського форуму видавців, відбулася «подія тисячоліття», як її назвали присутні: презентація перекладу Острозької Біблії. Її видано у 1581 р., — це була перша Біблія, надрукована церковнослов'янською мовою.

Кор.: В чому полягає унікальність Острозької Біблії для нашого народу і чому саме Ви її перекладали ?

— Унікальність Острозької Біблії в тому, що це є перша повна слов'янська Біблія. До того часу у слов'ян не було повної Біблії. Були окремі книги, переважно, ті, що вживалися в читанні на Вечірні й на Утрени — так звані «паремійники», які в ті часи були дуже поширені, але повної Біблії як такої не було. З цією проблемою зіткнувся Геннадій, єпископ Новгороду, у 1490-х роках, який прагнув перекласти Біблію, але в той час не було фахових людей, не було знавців грецької мови, тому він запросив монаха-латинника. Коли у 1580-х роках почали перекладати Біблію, перекладачі були переконані, що вже мають повністю перекладену з грецької мови. Укладачі звернулися до московського князя про цю Біблію, бо їм помилково сказали, що це і є Біблія Володимира Великого. Коли вони її отримали, то виявилось, що ця Біблія є неповною: у ній бракувало багато книг, а ті, які існували, були зіпсовані латинською Вульгатою, адже той монах, який здійснив переклад (див. вище), був латинником. Острозький князь сам писав, що за такого стану справ, він замислився, чи видавати Острозьку Біблію взагалі. Але після деяких роздумів вирішив все-таки це зробити.

Князь розіслав по всій Європі людей, які почали збирати старі книги: на захід, і до Константинополя, по всіх монастирях на Балканах. Він був переконаний, що вони зможуть знайти повну слов'янську Біблію, але її ніде не знайшли. Було знайдено багато різних рукописів, які треба було вручну переписати (адже оригінал ніхто б не віддав, а фотокопіювальної техніки, звичайно, ще не було). Тому разом з

шукачами старовинних книг князь вислав і переписувачів. Тобто, у цю справу князь вклав колосальні кошти. Один з текстів знайдено було в Царгороді: це був рукопис Нового Завіту, дуже подібний до Нового Завіту, який мали ми. На той час існували ще два друковані грецькі тексти.

Князь Острозький собі постановив видрукувати не єврейський текст, а грецький. Пам'ятаймо, що це були часи після протестантизму, коли відбувалося повернення до Біблії. Але чомусь тоді казали, що і грецький текст, і Вульгата — це зіпсований християнами текст, тому «ми мусимо повернутися до оригіналу». І всі поверталися до єврейської мови, крім наших. З дуже простої причини: нашим основним текстом завжди був не єврейський текст, а грецький.

Отож, зібравши всі ті старі тексти, вони створили першу слов'янську Біблію — Острозьку.

Друга спроба створити слов'янську Біблію була вже в Московщині у 1660-х роках. Було взято Острозьку Біблію, зросійщено і надруковано. Але укладачі принаймні були чесні, бо передрукували з титульною сторінкою Острозької Біблії і назвали її Острозькою Біблією.

Проте в Росії продовжувалися спроби наново перекласти Біблію з грецької, бо вважали, що Острозька була дещо зіпсута: бо Острозька Біблія не є перекладом одного тексту. Це порівняльний переклад усіх можливих грецьких і старослов'янських текстів, які існували на той час. Це були два найстаріші грецькі видання (1518 і приблизно 1516 років), і ці два тексти дуже різняться між собою.

Було принаймні вісім комісій, починаючи від 1660-х по 1840-і роки. І вже аж в 1746 році скликано останню комісію. Це були українські професори з Києво-Могилянської академії, яких змусили виправляти Острозьку Біблію. Цю Біблію ми тепер всі знаємо як Єкатеринівську. Це фактично зросійщена Острозька Біблія, виправлена за більш раннім з грецьких текстів. У цьому унікальність Острозької Біблії. Це була перша слов'янська Біблія взагалі. І до того часу не було ніякої іншої повної Біблії. І це є Біблія, яка поширилася на цілий слов'янський світ, що правда, не в своїй оригінальній формі, а в зросійщеній. Так вважаю не тільки я — так говорять і російські вчені. І навіть в найновішому їхньому перекладі, так званому, «женевському тексті», вони зазначають, що Єкатеринівська — це фактично виправлена Острозька Біблія. І ще одне, що дуже важливо. В історії перекладів є дві Біблії, які повністю завоювали свій простір. Одна — це Острозька Біблія, яка вийшла в 1581 році, друга — «Сиксто-Клементина» (латинський текст

— Вульгата) вийшла десять років потому. Перша її частина («Сикста») вийшла в 1592 р., а друга частина («Клементина») у 1594 р. Вона стала нормативним текстом для цілого західного світу. Отже, ми маємо чим похвалитися: ми були перші, що завоювали цей простір. На жаль, ми не знаємо своєї історії, і ці всі речі доводиться відкопувати. Коли я починав працювати над Острозькою, я сам цього не знав. А зараз я відчуваю велику пошану до Острозької Біблії не тільки тому, що це перший переклад, а й тому, що це перший науково-популярний переклад, зроблений взагалі. Пізніше такі тексти будуть писати тільки під кінець XIX ст. А наші вже тоді це робили. Правда, там були інші правила: правила XVI ст. не є правилами XIX ст. Але ми не можемо судити Острозьку за правилами XIX ст. А за правилами того століття, в якому вона створена, її можна оцінити дуже високо.

Кор.: У чому, власне, особливості перекладу Острозької Біблії?

— Була поставлена ціль: перекласти Святе Письмо. Найперше це мав бути грецький текст. Але ж грецьких текстів є багато. І вони обрали такий грецький текст, який, як написано в передмові Костянтина Острозького, був найбільше близький до єврейського. В основі Острозької Біблії лежить так званий Александрійський кодекс. І це було не випадково, а обрано свідомо. І взявши цю основу, вони додавали з інших грецьких текстів. Лише три книги для Біблії було перекладено з латини. Чому? Нам не відомо. Це книги Товити, Юдити і Езри (ця остання мусила бути з латини, бо грецькою є лише уривки з неї; вона повністю ще існує на сирійській і коптській мовах). Всі переклади були зроблені зі збереженням слов'янської основи, яку вони тоді мали. Мене захоплює та наукова робота, яку вклали тоді в Острозі, в часи, які нині прийнято вважати не надто науковими. А це, виявляється, були надзвичайно високонаукові часи.

Кор.: На презентації Вашого перекладу Острозької Біблії, Ви сказали, що зіштовхнулися з певними труднощами. З якими саме?

— Знаєте, чому це тривало тридцять років? Знаючи всі необхідні особливості перекладу, я фактично переклав її за рік. Тобто проблема була не в самому перекладі. Взагалі бажання

слуги Божого Патріарха Йосифа було: мати переклад з грецької. І він хотів, щоб це було з церковнослов'янської мови. Я Біблію читав по-грецьки і за вишколом я маю докторат з догматики і докторат з літургії, вивчав старослов'янську мову. І Блаженніший Патріарх Йосиф був переконаний, що я цей переклад зроблю найкраще. А щоб я того доручення не забув, він мені ще й гарного листа написав — того листа я вивисив у себе на стіні.

І от я розпочав переклад. Розпочав за Єкатеринівською Біблією (тоді я також не знав тих всіх деталей, про які розповів на початку нашої розмови). Через якийсь час (десь через п'ять-шість місяців), коли я вже переклав Євангелія від Матея, Марка, і був десь на тринадцятій главі Євангелія від Луки, я раптом подумав: «А чому ж я перекладаю за Єкатеринівською? Та ж ми маємо Острозьку!» Острозької Біблії я тоді під руками не мав. Але я сам родом з Великобританії, отже наступного разу, відвідуючи батьків, скористався okazією і заїхав до Оксфорда, в бібліотеці якого є копія Острозької Біблії. Відтак я замовив мікрофільм і почав працювати з ним. За Єкатеринівською Біблією я не мав Старого Завіту. Я мав тільки Євангелія. Я почав те, що мав, порівнювати спочатку за Острозькою, а воно щось взагалі не складається. А я мав тоді видання Бакстера, почав порівнювати — і бачу, що це зовсім не те. То ніби хтось взяв створив нове Святе Письмо. Тоді і розпочалися всі ці пошуки. Через якийсь час я дістав видання Ральфса — яке вважається критичним виданням. Але так воно не є. Це видання, побудоване на трьох найстаріших списках з додатком, але це фактично Ватиканський, Александрійський і Синайський списки. Але і це мені не допомогло. Розбіжності в текстах були настільки великі, що взагалі постало питання: «Чи варто це перекладати?» Тоді я почав працювати над перекладом Ральфса, бо вважав, що якщо в текстах є такі великі розбіжності, то варто повернутися до якогось одного стандартного тексту.

Пізніше мені сказали, що існує ще Геттінгенське видання. Це ціла збірка, доволі дорога, але цінна тим, що там на одній сторінці є фактично п'ять рядків текстів, а під ними — відмінності всіх текстів. Коли я цю збірку дістав і

почав порівнювати з Острозькою, мені просвітилися очі, бо я зміг знайти переважну більшість відмінностей, які зустрічаються в Острозькій. Це посвідчило, що Острозька Біблія — наукова праця, здійснена, можливо, не за всіма сучасними критеріями, а за критеріями старими. Порівнюючи Новий Завіт, я міг сказати: це взято з такого тексту, це з такого, це з такого. Тобто всі відмінності я зміг знайти. Тоді я сказав собі: «Тут не проблема з Острозькою, тут проблема з критичними виданнями. Неможливо, щоб ті самі люди, які так добре зробили Новий Завіт, так зіпсували Старий. Тоді я почав шукати всі критичні видання. Я зробив на підставі критичних видань порівняння (те, що було), а те, чого не було в критичних виданнях, перекладав за Ральфсом. Це була величезна робота, яка тривала тридцять років.

Кор.: Існують різні переклади Святого Письма: Куліша, Хоменка та Огієнка, тепер — і Острозька Біблія. Яка різниця між цими перекладами?

— Основна різниця в тому, що всі переклади, які були зроблені досі, робилися на підставі єврейського тексту. Острозька зроблена на підставі грецького тексту. Крім того, існують різні канони (канон — це список книг, які входять до Старого Завіту). В єврейському світі існувало два канони: Єрусалимський (я ще його називаю Вавилонський канон), який вміщає всі книги, писані єврейською мовою і частково арамейською; але не вміщає всі, писані грецькою, і навіть декотрі, писані арамейською. І другий канон — Александрійський — створений в Александрії самими євреями, але він вміщував і так звані второканонічні книги. Вже за часів християнства євреї обрали за основу Єрусалимський канон, а ми — Александрійський. Переклади Святого Письма Огієнка і Куліша ґрунтуються на Єрусалимському каноні, а тому позбавлені второканонічних книг. Хоменко йде за Латинським каноном, у якому є 72 книги. Слов'янський канон має 76 книг. Отже, жоден з цих перекладів Біблії не містить повного Слов'янського канону.

Ще одна з великих заслуг Острозької Біблії в тому, що вона створила Слов'янський канон. Оскільки до того часу не було Біблій, перша Біблія, яка вийшла, подала канон. Крім того, жо-

ден з інших перекладів не був перекладом з Острозької (...).

Зараз вже існує переклад не тільки з Острозької. Я зробив переклад з грецького критичного тексту. Його можна собі завантажити в мене на сайті (для цього немає ніяких обмежень) <http://knyhastara.com>. Там є Острозька Біблія: версія в окремих книгах. Адже ми її видали в двох виглядах: в окремих книгах і одним фоліантом. Незабаром вона вийде і в третьому варіанті — електронному (на CD) зі словниками і конкорданцією. Ми хотіли б до кінця наступного року цю працю закінчити, оскільки наступний рік є ювілейним: виповнюється 425 років з часу видання Острозької Біблії. Але час покаже, чи це нам вдасться, бо ще є багато роботи з конкорданцією і словниками.

Кор.: Тридцять років праці. За цей час, напевне, відбулося щось надзвичайне, якісь відкриття?

— Першим відкриттям було усвідомлення, що Острозька Біблія — настільки наукова праця. Тільки після порівняння з оригіналами починаєш розуміти, якого високого наукового рівня ця праця! Всіх нас в школі навчали, що Острозька Біблія існує, що вона була видана в Острозі на Україні. А головне: що її надрукував Іван Федоров — це все, що було відомо нам про Острозьку Біблію. І це було велике відкриття: довідатися, що вона не лише гарна щодо друку, гравюр, а ще й є надзвичайна щодо своєї наукової вартості. Мені було дуже приємно довідатися, що фактично всі інші Біблії є похідними від Острозької. Чи росіяни захочуть це визнати, чи ні, але фактично ми для них зробили Біблію. А це дуже приємно.

Кор.: Отже, Слов'янський канон — найповніший?

— Не можна сказати «найповніший канон». Хіба що «найбільший канон». Не можна сказати, що хтось має більше правди, а хтось менше. Можемо говорити лише про більші і менші кано-

ни.

Кор.: Чи можна сказати, що переклад Святого Письма, що провадиться під егідою Українського Біблійного Товариства, буде вже остаточною перекладом? Зараз окремі науковці говорять про те, що в Новому Завіті є окремі вставки, які можна вважати неавтентичними. Чи можна про це твердити?

— Ми також видавали Новий Завіт, беручи до уваги і те, що був певний текст, усталений в усіх християнських Церквах. Тобто, основою є критичний текст, але якщо входять так звані вставки, то ми ті ставки робили в квадратних дужках. Тобто, це вставки, властиві слов'янському текстові, хоча їх нема в критичному. Ми не можемо з певністю сказати, що критичний текст — це є перший текст Святого Письма.

Критичний текст — це наукова праця, створена на підставі всіх знайдених пергаментів, стародруків, рукописів Святого Письма. На підставі всього цього твориться текст, який вірогідно може бути оригінальним текстом першого Святого Письма. Але ніхто вам не доведе, що ось це Матей написав, а інше — ні. Цей текст називається критичним, бо він критично дивиться на всі тексти. Не критикує Святе Письмо! Бо мене часом і таке питають: чи критичні тексти критикують Святе Письмо? Ми мусимо при перекладі мати якийсь стандарт. І в науковому світі за стандарт береться критичний текст. Наведу приклад: Після молитви «Отче наш» ми говоримо: «Бо Твоє є царство і сила, і слава...». В багатьох текстах в Новому Завіті він проходить в Євангеліє від Матея саме з тим. І коли Ви подивитесь в наш переклад, то побачите там ці слова в квадратних дужках. Це означає, що таких слів немає в критичному тексті, але його багато хто вживає, це був загальноживаний текст у грецькому світі і ми, слов'яни, його вживаємо. Ми такі тексти завжди зберігаємо, але квадратними дужками відзначаємо, що це не є частина канонічного тексту, але це текст, який ми звикли мати.

Немає такого поняття, як «остаточний переклад». Існує остаточною оригінал. Адже кожний перекладач вкладає у переклад своє розуміння. Немає гарантії, що перекладач ніде не помилиться. І я знаходжу часом свої помилки. Тоді в наступних виданнях ми буде-

мо їх виправляти. Крім того, є слова, які неможливо передати в їх оригінальному значенні. Коли я говорю з студентами, то дуже часто кажу: «Навчійтеся оригінальної мови!». Часом треба мати і грецький, і єврейський текст. Якщо Ісус Христос вважав, що для нього добрі обидва тексти, то ми,

Переклад Острозької Біблії
видано у двох варіантах (окремі книги
Святого Письма і єдиний фоліант)

як його послідовники, повинні користуватися обома текстами для перекладу. Колись була висунута теорія, що лише єврейський текст є добрий, бо начебто грецький християни «зіпсували»: щось додали до нього. Цю дискусію припинило знайдення документів в Кумрані, яке було своєрідним ударом для любителів виключності єврейського тексту. Воно засвідчило, що не було одноставного тексту. Були різні єврейські школи тексту. Один з тих текстів є таким, як грецький текст. Тоді виросла слава грецького тексту, бо виявилось, що грецький текст — переклад оригінального єврейського тексту, зробленого 250-300 років до Ісуса Христа. Александрійський канон, до речі, був створений ще до Христа самими євреями. Існують перекази, що цей канон було складено за наказом царя Птолемея. На це вказує не лише те, що його було створено в Александрії, а й те, що розпорошені по світу євреї ніколи не перекладали його на будь-яку іншу мову. Вони завжди вживали свій єврейський текст по-єврейськи. І тільки один текст добився великої слави — Александрійський канон. І в один час він навіть заступив єврейський текст. І ми знаємо, що в Римській імперії, особливо в східних провінціях, вони не вживали єврейського тексту аж до 400-500 років після Ісуса Христа. Потім пішов знову поворот до єврейської мови і вони повернулися до єврейського тексту, а грецький закинули.

І ще не слід забувати, що єврейські

тексти не мали голосних. Вони писалися приголосними. А це додаткові труднощі перекладу. От, наприклад, три приголосні: «к», «р», «в». У слово з таких трьох приголосних можна вкласти одні голосні і отримаємо «корова», а можна інші — і отримаємо «кров». Були ще й такі труднощі перекладу.

Текст можна було зрозуміти, якщо ви знали контекст, тобто вміли вже його читати. У VIII ст. після Різдва Христового вже існувала така єврейська школа, яка побачила, що втрачається, і вона запропонувала таку систему букв, щоб ці тексти можна було читати: це був мазурецький текст. Існувало таке угруповання євреїв, які називали себе мазуретами, і вони зробили цю працю. Але якщо порівняти грецький і єврейський текст, то різниця в читанні залежить від того, як розставити голосні у єврейському тексті. Але нині науковці в усьому світі стверджують, що треба мати обидва тексти. І навіть тепер Міжнародне Біблійне товариство вважає автентичним текстом лише єврейський текст і довгий час перекладалися лише єврейські тексти. А ми є першою гілкою Біблійного товариства, яка скористалася правом видати цілком грецький текст.

Текст, який виходить друком, ще не є літературно опрацьований так як Новий Завіт. По суті, це є дослівний переклад, який читається, але ще не є літературно відшліфованим, як Новий Завіт. Новий Завіт дуже легко читається, але він перейшов п'ять поправок — в цьому джерело тієї легкості в читанні. Тепер ми так само опрацьовуємо і Старий Завіт.

Зараз вийде Новий Завіт з Книгами Псалмів і Приповідок. Нас найперше просили зробити саме псалми і при-

повідки. Псалми, бо багато Церков вживають псалми в Літургіях і хочуть мати новий текст: він вийде на днях. І вийде в двох версіях: Новий Завіт з перекладом з грецького тексту і Но-

Роман Лубківський вітає о. Рафаїла із завершенням колосальної праці

вий Завіт з перекладом з єврейського тексту. Вже закінчена Книга Буття, ми зараз закінчуємо Книгу Виходу.

А тому, що єврейський канон є трохи коротшим за слов'янський, першою в літературно опрацьованому вигляді з'явиться єврейська Біблія. Але це не є остаточне слово. Мова вічно змінюється, мова потребує нових перекладів. Є близько шістдесяті перекладів Біблії англійською мовою. А ми маємо всього чотири чи п'ять. Зараз ми маємо шість перекладів, і три з них є мої. Може, нескромно мені так говорити, але нема де дітися. І ця робота стала можливою лише завдяки комп'ютеру. Бо якби це було як колись: виправляти і переписувати сто разів, то біля одного перекладу вистачило б роботи на все життя. Нині з технікою робота значно прискорилася. Без комп'ютера зробити всю цю працю було б неможливо.

Тому я зовсім не дивуюся, що колись одна людина за все життя могла зробити один переклад, і її вважали геніальною. Я вважаю, що я потрапив у щасливі обставини, коли технологія так розвинулася, що можна її використовувати для такої праці.

Кор.: Які Ваші плани на майбутнє?

— О, планів багато! Я б хотів закінчити Острозьку Біблію разом зі всіма словниками. Планується видати старослов'янсько-грецько-латинсько-український словник біблійних слів відповідно до тих, які містяться в Біблії. І крім того — праця над конкорданцією. Це механічна праця, яку я фактично дав робити іншим, бо я займаюсь мовними речами. Але загалом ще є над чим працювати.

Крім того, я хочу повернутися до праці, яку я розпочав вже давно: переклади патристики. Сам я того вже не встигну зробити, мені вже не вистачить років. Тому я хочу створити школу перекладу Святого Письма, щоб ці знання не пропали і щоб далі розвивалися. Отож, роботи ще вистачить і для мене, і після мене.

Кор.: Дуже дякую за розмову. Щоб Ви побажали нашим читачам?

— Щоб читали Святе Письмо. Якщо можливо — в оригіналі. Бо тільки оригінал несе правдиве і глибоке розуміння. Я знаю, що не всі можуть навчитися чужої мови. Тоді хай читають в перекладі, і хай читають обидва тексти: і грецький, і староеврейський. Бо тільки в цьому повнота правди. Так само, як Христос вживав обидва тексти, так ми їх мусимо вживати і — найважливіше — за ними жити.

(Власна інформація)

Перші знахідки при розкопках Десятинної церкви

Археологічні знахідки, кажуть спеціалісти, можна зробити на кожному квадратному сантиметрі фундаменту Десятинної церкви. Археологічні роботи нещодавно розпочалися, і вже заглибившись у землю лише на півтора — два метри археологи віднайшли чотири поховання, фрагменти мозаїк, посуду та зробили справжнє відкриття: виявили фундамент прибудови до Десятинної церкви 12 століття.

За словами Віталія Козюба, молодшого наукового співробітника Інституту археології, це унікальна знахідка,

тому що дотепер не було відомо, що біля Десятинної церкви були прибудови. Ця прибудова є новим матеріалом у вивченні архітектури Десятинної церкви.

Археологи кажуть, що головна їхня мета — дослідити, що було на цьому місці до побудови церкви. За історичними даними, у 6-7 ст. тут знаходились храм та могилярник язичників. За переказами, саме тут поховали княгиню Ольгу та князя Володимира.

«Одне поховання, яке знайшли — це був саркофаг. Оголосили, що це Во-

лодимир, що досить сумнівно. Принаймні нічим не доведено. Цей же саркофаг, який відкрили вдруге, показує, що він відноситься точно не до 10 століття. Тобто, поховання, яке там було — точно не Володимира Святославовича», — говорить Гліб Івакін, заступник директора Інституту археології.

Археологічні знахідки роблять переважно студенти-історики: вся «чорна робота» перепадає саме їм. Що вдасться знайти — історики прогнозувати не беруться. Кажуть: погана прикмета.

За матеріалами «5 каналу»

НОВИНИ З ВАТИКАНУ

Міжнародний біблійний конгрес, організований Папською радою сприяння християнській єдності та Біблійною католицькою федерацією, пройшов у Римі 14-18 вересня. Форум, в якому взяли участь 400 представників різних конфесій з 98 країн, ставив собі метою «поставити Біблію у центр міжрелігійного діалогу і життя віруючих».

Конгрес було приурочено до 40-ліття догматичної конституції II Ватиканського собору «Dei Verbum» («Про божественне Откровення»).

Тематичним гаслом конгресу було «Святе Письмо в житті Церков». На форум були запрошені керівники єпископських конференцій усього світу і синодів східних католицьких Церков, а також представники православних Церков. Зі сторони протестантів у роботі конгресу взяли участь Всесвітня Лютеранська федерація, представники баптистів та п'ятдесятників. Своїх представників скерували також Всесвітня рада Церков, Конференція європейських Церков, Міжнародні Біблійні товариства. Були присутні також іудеї, мусульмани та індуїсти.

За словами кардинала Вальтера Каспера, голови Папської ради сприяння християнській єдності, догматична конституція II Ватиканського собору «Dei Verbum» поклала початок більш активній співпраці католиків з християнами інших конфесій в галузі біблістики. В даний час існує приблизно 2 300 перекладів Біблії та Євангелій на різні мови світу. При цьому близько 1000 мов і говірок, головним чином в Азії і Африці, досі не мають перекладів Святого Письма.

Учасники прес-конференції навели приклади своєрідної «неписьменності» сучасного суспільства в галузі біблістики. Так, згідно з останніми даними, 80% віруючих знайомляться з Біблією виключно під час недільної Богослужби, і лише 3% читають її щодня. 40% практикуючих католиків, наприклад, гадають, що апостол Павло написав Євангеліє, ще 26% вважають, що це зробив також апостол Петро. Засмучує той факт, що європейські католики все ще уявляють Біблію як книгу, призначену виключно для служителів Церкви.

Для обговорення цих проблем проводились 18 круглих столів протягом 4 днів. Розглядалися також теми: Біблія і засоби масової інформації, екуменічні проблеми і питання міжрелігійного діалогу. Учасників конгресу прийняв на приватній аудієнції Папа Бенедикт XVI.

Ватикан висловив задоволення за прошенням Папи Римського Бенедикта XVI до Туреччини. Відвідати цю країну з офіційним візитом у 2006 році його запросив президент Туреччини Ахмет Неджет Сезер.

«Ми задоволені запрошенням. Головне для нас не термін здійснення візиту, а власне факт запрошення зі сторони президента Туреччини», — сказав посол Ватикану в Анкарі Едмонд Фархад в інтерв'ю для преси.

Константинопольський патріарх Варфоломей I запросив Папу відвідати Стамбул наприкінці листопада для участі в урочистостях, присвячених празнику апостола Андрія Первозваного, що його святкують тут за новим стилем — 30 листопада. Ініціатива Варфоломея викликала незадоволення у керівництва Туреччини, оскільки Бенедикт XVI є керівником держави і запросити його в країну може тільки президент Туреччини. Віце-прем'єр турецького уряду Алі Шахії піддав різкій критиці Патріарха Варфоломея за запрошення Папи Римського без попередніх консультацій з керівництвом країни.

У своїй заяві він підкреслив, що «глава Константинопольської патріархії є громадянином Туреччини, а тому повинен надсилати свої запрошення через МЗС країни».

Згодом МЗС Туреччини повідомив, що президент країни запросив Папу Римського відвідати Туреччину з офіційним візитом у 2006 році. При цьому турецький лідер висловив надію, що «візит сприятиме розвитку релігійних свобод і зміцненню міжконфесійного діалогу».

Водночас дане запрошення слід розцінювати як скасування запрошення, яке Бенедикту XVI раніше надіслав Константинопольський Патріарх. Услід за цим турецькі ЗМІ піддали сум-

нівам можливість візиту Папи Римського у 2006 році, однак їх розвіяв посол Ватикану в Анкарі. За його словами, «Бенедикт XVI бажає зустрітися з керівництвом Туреччини і буде щасливий привітати турецький народ». «Папа хотів би відвідати такі важливі для християнства місця як Кападокія, Ефес, Ізник, Анталія, а також стамбульський собор Святої Софії». Представник Ватикану в Стамбулі заперечив повідомлення турецьких газет про те, що Бенедикт XVI має намір неодмінно відправити молебень у цьому храмі, що понад 70 років є музеєм. Він також висловив жаль з приводу того, що Бенедикт XVI в певних турецьких колах намагаються представити як «ворога Туреччини». «Ми занепокоєні цим, адже Папа — глава престолу, який проповідує братерство між людьми і релігіями», — відзначив представник Ватикану в Стамбулі.

В пам'ять про покійного Папу Івана Павла II у Вашингтоні пройде виставка «Папи позують: 500 років Папського портретного живопису». Вона відкриється 16 жовтня, в день, коли 27 років тому Кароль Войтила розпочав свій понтифікат.

У культурному центрі імені Івана Павла II американської столиці будуть виставлені 80 портретів Римських Пап, що правили, починаючи від епохи Відродження і до наших днів. Спеціальний розділ виставки присвячений Івану Павлу II.

Виставка була створена у Римі в 2004 році «Європейським центром туризму» і відділом культурної політики римського муніципалітету. Художній керівник виставки архітектор Франческо Петруччі повідомив деякі деталі експозиції. Він сказав, зокрема, що підготовлено каталоги виставки італійською та англійською мовами, а також, що портрети Юлія II Ровере і Льва X Медічі, які належать пензлю Рафаеля, залишаються в постійній експозиції у Ватикані, тому що відвідувачі приїжджать з усього світу, щоб помилуватися ними. Тому на Вашингтонську виставку «поїдуть» копії цих картин.

Портрети Пап були зібрані з таких
Закінчення на стор. 17

Процес зближення Рима і Східних Церков

Увага Римських Пап до Східних Католицьких Церков змінила їхню точку зору на екуменічний діалог. Починаючи від часів Папи Льва XIII (1878-1903), до II Ватиканського Собору розвивався процес зближення аж до визнання однакової важливості всіх обрядів, які у своєму розмаїтті становлять єдність Церкви.

У спеціальному Декреті про Східні Церкви (*Orientalium Ecclesiarum*) II Ватиканський Собор висловив повагу Вселенської Церкви до Східних Католицьких Церков і до їх духовної спадщини.

Від Папи Льва XIII розпочалася нова епоха у стосунках між Римом і Східними Церквами. Він приділяв увагу двом напрямам: 1) визнанню вагомості Католицьких Церков східного обряду (мельхитської, рутенської і української; коптської католицької, вірменської католицької і сиромалабарської і т.д.), гарантуючи повагу до їхніх літургійних традицій і вважаючи їхні обряди рівними латинському обряду; 2) початку екуменічної ініціативи, звернувшись із закликом до східних католицьких і некатолицьких патріархів прибути до Рима для переговорів з Папою задля досягнення єдності. Ця спроба не вдалася через опір православних патріархів, які не прийняли формулювання «повернення у лоно Католицької Церкви».

Однак велике значення мало те, що Лев XIII у своєму апостольському посланні «Про гідність Сходу» (*Orientalium dignitas* (30.11.1894)) заявив, що «високоповажна стародавність, яка характеризує різні типи східного обряду, є предметом гордості для всієї Церкви, адже через неї виявляється божественна єдність католицької віри». Він визнавав законність церковних уставів, властивих Східним Церквам. В іншому апостольському посланні (*Praeclara gratulationis*) він зобов'язувався, також від імені своїх наступників, забезпечити, у випадку призначень, повагу до прав і привілеїв патріархів і літургійних звичаїв їхніх Церков.

Його наступник підтвердив повагу Рима до Сходу. У 1908 році, відзначаючи в соборі св. Петра східною Літургією 1500-літні роковини смерті св.

Івана Золотоуста, він сказав, що «Рим має намір зберегти національні звичаї і захоплюється безперечними заслугами і славними діяннями великої землі Сходу».

Під час понтифікату Бенедикта XV (1914-1922) було створено дві важливі інституції: Конгрегацію Східних Церков (1.05.1917) і Папський інститут досліджень Східних Церков (15 жовтня 1917), перед якими постало завдання: здійснювати підготовчу наукову працю для зближення Сходу і Заходу. На дослідженнях інституту пізніше ґрунтувалася позиція II Ватиканського Собору стосовно Сходу.

Наступний Папа, Пій XI (1922-1939), продемонстрував величезну повагу до духовних скарбів Сходу і велике зацікавлення рухом возз'єднання з православними, яке (як і його попередники) він розумів як злиття і повернення нез'єднаних братів у лоно Католицької Церкви. Завдяки йому праця Папського інституту в галузі вивчення богослов'я і літургії Східних Церков стала ефективнішою. Крім того Папа Пій заснував східний бенедиктинський монастир у Шевтоні, інститут «Істина» у Парижі і Папську колегію *Russicum*. Він також заснував комісію для підготовки нового східного канонічного права.

Пій XII (1939-1958) приділяв багато уваги становищу і стражданням, яких Східні Церкви зазнали через переслідування комуністів, що почався після захоплення Східної Європи радянським режимом. В енцикліці *Orientalis Ecclesiae* (9.04.1944) він запевнив східних католиків у тому, що у випадку об'єднання їм не доведеться відмовлятися від своїх літургійних обрядів на користь латинських. У 1945 році Пій XII пише енцикліку *Orientalis omnes Ecclesias* до святкування 350-літньої річниці Берестейської Унії, а в 1953 році — енцикліку *Orientalis ecclesias*, у якій викриває гноблення, якому піддавалися східні католики зі сторони радянського режиму.

З приходом Івана XXIII (1958-1963) атмосфера відносин між Католицькою Церквою і православними змінилася. Він заснував спеціальний секретаріат з питань об'єднання, головою якого був кардинал Агостіно Беа,

який розгорнув широку діяльність. Йому виявляли величезну довіру навіть представники східних некатолицьких Церков. Папа доручив йому «допомагати іншим знайти легший шлях до досягнення того єднання, про яке Ісус просив Отця Небесного невтомною молитвою». Мова більше не йде про «повернення однієї Церкви в лоно іншої», але про шлях до єдності, якої бажає для нас Христос, і цей шлях слід пройти разом.

II Ватиканський Собор виклав основи для нового, позитивного шляху. Декрет про Східні Католицькі Церкви викладає засади, які мають особливу вагу: 1) розмаїття обрядів не тільки не перешкоджає єдності, а й є її проявом; 2) обряди мають однакову вагу і жоден з них не має панівного становища; 3) Собор вважає церковну і духовну спадщину Східних Церков «спадщиною всієї Церкви»; 4) особливо слід вшановувати патріархів Східних Церков, тому що кожен з них — Предстоятель своєї патріархії як Отець і Глава; 5) на Східні Церкви, що перебувають у єдності з Римським Апостольським Престолом, покладена особлива місія: заохочувати єдність усіх християн, особливо східних. Від нез'єднаних східних християн, які під впливом благодаті Святого Духа приходять до католицької єдності, «не слід вимагати більше того, чого вимагає просте сповідання католицької віри».

Цей декрет є паралельним і додатковим до іншого декрету, *Unitatis reintegratio*, у якому викладено сміливі й новаторські вказівки щодо розвитку екуменічного діалогу.

*Кардинал Ахілле Сільвестріні,
колишній префект
Конгрегації Східних Церков*

Закінчення. Початок на стор. 16
всесвітньовідомих зібрань творів мистецтва як Ватиканські музеї, галерея Уффіці, флорентійський Палаццо Пітті, болонська Пінакотекка, балтійська Walters Arts Gallery, Національна галерея античного мистецтва, римська Галерея Спада, Палаццо Кіджі в Аріччі, а також з унікальних приватних колекцій, серед яких колекція Коллікера і зібрання живопису римської аристократії.

Підготувала З. Курдина

СТАТТЯ

«Да всі єдині будуть»

До 80-річчя з дня народження і 10-річчя з дня загибелі
Патріарха УПЦ КП Володимира (Романюка)

Вже другий рік на Косівщині в селі Химчин діє музей, присвячений Патріарху УПЦ КП Володимиру (Романюку). Адже саме у цьому селі у 1925 році народився майбутній Патріарх, тут у церкві Покрови Пресвятої Богородиці йому було udzielено Тайну Хрещення, у цьому селі в річницю загибелі Патріарха споруджено капличку, у якій завжди багато живих квітів. Тут його пам'ятають ще дитиною і люблять як надзвичайну людину. Тут цього року в 10-річчя смерті відслужили Божественну Літургію біля музею Патріарха ієрархи трьох Церков: УГКЦ, УПЦ КП та УАПЦ. Вони багато говорили про єдність, про прагнення до неї — тієї єдності, про яку мріяв покійний Патріарх.

День 18 липня 1995 року був «чорним» днем в історії нашої, вже незалежної України: у Києві ховали Патріарха Київського і всієї Руси-України Володимира (Романюка). Траурна процесія прямувала до Софіївського майдану, але мирно виконати обряд поховання їй не вдалося: спеціальні підрозділи «Беркута» і міліції жорстоко розганяли і били старих і молодих, народних депутатів і журналістів. З єпископів і священників, як українських так і зарубіжних, зривали хрести та нівели одіж. У людей виривали державні прапори і шматували, мов ганчірки. Світом блискавично облетіли ці відеокадри, на одному з яких міліціонер оскаженіло топтав закривавлений синьо-жовтий прапор...

Його поховали біля стін святої Софії. Тут, біля «тину», тіло його покоїться вже десять років. Але чи справді спочила у спокої душа цього страдника, сина й великого патріота України?!

Життєва голгофа Василя Омеляновича Романюка розпочалась у вересні 1944 року, коли його, дев'ятнадцятилітнього юнака за зв'язки з ОУН-УПА заарештовують і ув'язнюють на 10 років каторжних робіт. Розпочалися страдницькі шляхи: Володимирівська в'язниця, Сибір, Колима. Але ані табірна жорстокість, ані зло, спрямовані

на духовну руйнацію, не зламали цю людину.

Повернувшись на Україну, в 1959 році, він обирає шлях душпастиря: стає дияконом, потім священником РПЦ на Косівщині. Незважаючи ні на що, активно закликає віруючих зберігати українські релігійно-національні традиції; збирає рідкісні гуцульські речі і створює у власній квартирі (в с. Космач) музей гуцульської старовини. Тим самим привертає увагу не лише туристів, а й відповідних органів влади.

Слід зазначити, що Космач був Меккою для української інтелігенції, особливо львів'ян, ще з 30-х років ХХ ст. і до кінця «дисидентського періоду» 70-х. Тут, в 1963-64 рр. С. Параджанов знімав фільм «Тіні забутих предків», після чого із старої «довбушівської» церкви було викрадено іконостас ХVІІІ ст., на захист якого, серед інших, став отець Василь (Романюк).

Тут, у мальовничому куточку України, він зустрічався з Михайлом Осадчим, Валентином Морозом, Іваном Світличним, В'ячеславом Чорноволом, подружжям Калинців, іншими дисидентами. Активна діяльність священника не залишилась непоміченою. В 1972 році хвиля тотальних арештів прокотилася і Прикарпаттям. Серед українських «антирадянчиків» — Ва-

силь Романюк. І знову десять років таборів, заслань в Мордовії, Якутії...

Табірні «перевиховання» отця не давали жодних результатів: він залишався вірним українській ідеї, боротьбі за національне відродження України. З-під його пера виходять листи про порушення в СРСР прав людини і віруючих. Вони скеровані Всесвітній Раді Церков, Папі Римському Павлу VI, президенту США Картеру. В 1976 році у заяві до митрополита УАПЦ Мстислава він говорить про свій перехід в Українську Автокефальну Православну Церкву.

Після звільнення із заслання в 1981 році служить в парафіях Івано-Франківщини. Але життєві митарства змушують його емігрувати в Канаду, та лише на півтора року. Вже у грудні 1989 року він знову на Україні і стає місійним священником УАПЦ, пропонуючи єпархії вихід із складу РПЦ.

З 1990 року розпочинається його чернече життя. Він склав монаші обіти й отримав ім'я Володимир. Його висвячують в єпископа Ужгородського і Виноградівського УАПЦ, згодом він — архієпископ Вишгородський і Білоцерківський, вікарій Київський. Він один із найактивніших духівників, які відстоюють ідею української незалежної православної Церкви. І, як результат, — в 1992 році УАПЦ і УПЦ об'єдналися в єдину УПЦ Київського патріархату. Через рік його обрано патріархом Київським і всієї Руси-України.

Біля престолу Всевишнього він за-

вжди молився за український народ, який так любив. Власною жертівністю доказав істинність цієї любові. Він мріяв про соборну українську православну Церкву. За це і поклав свою голову на плаху.

Сьогодні село Химчин, що на Косівщині, і місто Київ з'єднані однією дорогою, об'єднані святою молитвою, вшануванням блаженної пам'яті Патріарха Володимира.

*Ірина Цебенко,
завідувач відділом Львівського
музею історії релігії*

На фото:

1. У капличці, побудованій в с. Химчин у роковини смерті Патріарха Володимира; 2. Напередодні молебня біля церкви Покрови Пресвятої Богородиці; 3. У музеї Патріарха; 4. Хрестний хід від церкви Покрови Пресвятої Богородиці до музею.

Радіо «Воскресіння»

Релігійно-інформаційні
та культурологічні програми

Вінниця	УКХ	71,69
Ковель	УКХ	66,02
Дніпропетровськ	УКХ	68,36
Кривий Ріг	УКХ	71,63
Донецьк	УКХ	69,77
Маріуполь	УКХ	67,34
Ужгород	УКХ	69,53
Хуст	УКХ	70,04
Запоріжжя	УКХ	70,73
Івано-Франківськ	УКХ	71,24
Київ	ДХ	0,207
Київ	УКХ	68,51
Кіровоград	УКХ	66,98
Керч	УКХ	71,66
Севастополь	УКХ	67,25
Сімферополь	УКХ	66,68
Львів	УКХ	67,04
Миколаїв	УКХ	69,8
Первомайськ	УКХ	69,92
Котовськ	УКХ	67,25
Одеса	УКХ	70,52
Красногорівка	УКХ	66,08
Рівне (Антопіль)	УКХ	66,73
Тростянець	УКХ	68,75
Шостка	УКХ	65,93
Тернопіль (Лозова)	УКХ	69,83
Ізюм	УКХ	72,08
Харків	УКХ	67,13
Херсон	УКХ	71,9
Волочиськ	УКХ	68,72
Кульчійці (Кам.-Подільський)	УКХ	70,76
Хмельницький	УКХ	67,7
Черкаси	УКХ	72,2
Чернівці	УКХ	69,26

**Перша програма
Українського радіо
(Всеукраїнська
ретрансляційна мережа
проводового мовлення)**

понеділок	21.30 – 21.50 год.
вівторок	21.30 – 21.50 год.
четвер	22.30 – 22.50 год.
п'ятниця	22.30 – 22.50 год.

**На УКХ
Львівська радіотрансляційна мережа**

Львів - 67,04 МГц

середа 18:40; субота 17:45; неділя 8:10

Слухайте нас в мережі Internet:

<http://www.rr.lviv.ua>

№9 (358)
30 вересня 2005 р.

Агенція Релігійної Інформації

Передплатний індекс – 33879